

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Uygulama Esaslarının amacı; ülkenin ulusal ve uluslararası hedefleri doğrultusunda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ekonomideki paylarının ve etkinliklerinin artırılması, rekabet güçlerinin ve sağladıkları katma değerini yükseltilmesi amacıyla proje teklif çağrısı kapsamında hazırlayacakları projelerin desteklenmesi için KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programının uygulanmasına ilişkin iş ve işlemlerin esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Uygulama Esasları, küçük ve orta ölçekli işletmelere, KOSGEB tarafından uygulanacak KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programına ilişkin alt düzenleyici işlemleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Uygulama Esasları; 15/06/2010 tarih ve 27612 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği kapsamında 2015-29 sayılı KOSGEB İcra Komitesi Kararı ile kabul edilerek uygulamaya konulan KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı’nın 12 inci maddesine istinaden hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Uygulama Esaslarında yer alan;

a) Açık kaynak kodlu yazılım: Kodları herkese açık olan, değiştirilebilen ve değiştirilmiş hali dağıtılabilen yazılımı,

b) Bağımsız değerlendirici: Asgari fakülte veya dört yıllık eğitim veren yüksekokul mezunu olan; yükseköğretim kurumları tarafından görevlendirilen öğretim elemanları, kamu kurum/kuruluşlarında görev yapan kişiler ile alanında en az 5 (beş) yıl deneyimi olan meslek kuruluşu temsilcileri,

c) Başkanlık: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığını,

ç) Desteklemeye esas tutar: Kurul tarafından uygun bulunan bir gider için belirlenen azami tutar

d) Destek tutarı: Desteklemeye esas tutar üzerinden destek oranı uygulanarak bulunan veya varsa ilgili gider türüne özel kriterlere göre belirlenen tutarı,

e) Erken ödeme: İşletmelere, projelerini gerçekleştirebilmeleri için ilgili destek ödemesinden önce teminat karşılığında yapılan ödemeyi,

f) E-tebligat adresi: PTT tarafından, gerçek kişiler için kimlik bilgileri, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgileri esas alınmak suretiyle tek ve benzersiz şekilde oluşturulan ve Ulusal Elektronik Tebligat Sistemine kaydedilen tebligat adresini¹,

g) Geri ödemeli destek: Program kapsamında işletmelere geri tahsil edilmek üzere teminat karşılığı sağlanan desteği,

ğ) Geri ödemesiz destek: Program kapsamında işletmelere geri tahsil edilmemek üzere sağlanan desteği,

h) Hakem: Kurul aşamasında reddedilen projeye ilişkin itirazın değerlendirmeye alınmasının ardından projeye tekrar puan veren bağımsız değerlendirici, süreç danışmanı² veya müdür ve üstü unvandaki KOSGEB personelini³,

- i) Hizmet sağlayıcı: İşletmenin desteğe konu mal/hizmeti satın aldığı kurum/kuruluş veya firmayı,
- i) İlgili Başkanlık birimi: Destek programının tasarlanması ve ilgili süreçlerinin yürütülmesi için Başkan tarafından görevlendirilen merkez teşkilatı birimini,
- j) İşletme: 18/11/2005 tarihli ve 25997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında yer alan ve 18/9/2009 tarihli ve 27353 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2009/15431 numaralı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilen sektörlerde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri (KOBİ),
- k) İşletmeden sorumlu personel: Proje ile ilgili KOSGEB süreçlerini yürütecek KOBİ uzmanı veya KOBİ uzman yardımcısını,
- l) KBS: www.kosgeb.gov.tr adresinden ve/veya e-devlet üzerinden erişim sağlanan, veri tabanına kayıt ve destek programları kapsamında başvuru, başvurulara ilişkin kontrol ve inceleme, değerlendirme, izleme, raporlama ve bildirimlerin yapıldığı KOBİ Bilgi Sistemini,
- m) KGF: Kredi Garanti Fonu Anonim Şirketini,
- n) KOBİ Bilgi Beyannamesi: 18/11/2005 tarih ve 25997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik” gereğince işletme tarafından hazırlanması gereken belgeyi,
- o) KOSGEB birimi: KOSGEB merkez ve taşra teşkilatında yer alan birimleri,
- ö) KOSGEB veri tabanı: İşletmelerin kayda alındığı veri tabanını,
- p) Kurul: Program kapsamında değerlendirme yapan ve karar alan yapıyı,
- r) Program: KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programını,
- s) Proje: Amacı, kapsamı, hedefi, çıktıları, faaliyet-zaman planı, süresi, bütçesi, diğer kaynakları ile uygulayıcıları belirli ve birbiriyle ilişkili faaliyetler bütünü,
- ş) Proje teklif çağrısı: Program kapsamında belirli dönem ve konularda KOSGEB tarafından hazırlanarak ilan edilen; başvuru koşulları, destek unsurları, limit ve oranları, bütçesi, takvimi, değerlendirme kriterleri ile diğer hususları içeren metni,
- t) Taahhütname: Program kapsamında işletmeler tarafından elektronik ortamda onaylanan ve idari, mali ve hukuki taahhütleri içeren belgeyi
- u) Teminat: KOSGEB destek programları kapsamında bankalar tarafından verilen teminat mektubunu ve/veya KGF tarafından verilen kefalet mektubunu,
- ü) Uygulama birimi: Desteklerin uygulanmasından sorumlu KOSGEB müdürlüklerini,
- v) Yararlanıcı: Program kapsamında destek ödemesi yapılan/yapılacak işletmeyi,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Destek Programına İlişkin Hususlar

Proje teklif çağrısı

MADDE 5 – (1) Proje teklif çağrısı; bölge, sektör, ölçek vb. kriterler dikkate alınarak belirlenen başvuru koşullarını, destek unsurlarını, limit ve oranlarını, bütçesini, takvimini, değerlendirme kriterlerini ve diğer hususları içerir ve KOSGEB’in www.kosgeb.gov.tr internet adresinde ilan edilir. Bütçe tutarına, internet adresinde yayınlanan nüshada yer verilmeyebilir.⁴

(2) Kamu destekleriyle başarılı tamamlanmış, TÜBİTAK, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ya da Ar-Ge Merkezi projelerinin çıktısı olan ürün geliştirme başvuruları ile açık kaynak kodlu yazılım kullanımını beyan eden başvurular için proje teklif çağrısının konusu itibarıyla ilave destek oranı uygulanabilecekse, bu husus Başkanlık tarafından proje teklif çağrısında belirtilir.

Desteklenecek proje giderleri

MADDE 6 - (1) Program kapsamında desteklenecek proje gider grupları proje teklif çağrısında belirlenir ve belirlenen esaslar dahilinde desteklenecek proje giderlerine kurul karar verir. Ancak; gayrimenkul alım, bina inşaat, tefrişat, taşıt aracı alım ve kiralama, proje ile ilişkilendirilmemiş personel giderleri ve diğer maliyetler ile vergi, stopaj, resim ve harçlar, sosyal güvenlik primleri desteklenmez.

(2) Proje kapsamında desteklenmesi uygun görülen gider grupları toplamı ile destek türleri, proje teklif çağrısında belirlenen üst limit, oran ve varsa gider kısıtlarını geçmeyecek şekilde kurul tarafından belirlenir.

(3) Destek kapsamındaki giderlerin fatura tarihinin ve ilişkili faaliyetin icra tarihinin proje süresi içinde olması gerekir.

(4) Destek kapsamındaki giderlere ilişkin bedellerin işletme tarafından proje başlangıç tarihinden itibaren banka / PTTBank⁵ aracılığıyla ödenmesi esas olup, ödemenin yapılabileceği son tarih konusunda “Destek Ödemeleri” maddesinde belirtilen şartlara uyulması gerekir.

(5) Proje süresi içinde düzenlenen fuarlara ilişkin giderlerde, fatura tarihinin proje süresi içinde olması şartı dikkate alınmaz.

(6) Proje Başvuru Formunda işletme tarafından talep edilmiş ve kurul tarafından uygun bulunmuş olmak kaydıyla, ilgili çağrı kapsamında proje başvuru formu hazırlama konusunda alınan danışmanlık hizmeti için destek verilir. Proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı giderinde, faaliyet icra tarihinin ve fatura tarihinin proje süresi içinde olması şartı dikkate alınmaz ancak fatura tarihinin proje teklif çağrısının ilan edildiği tarihten daha önce olması halinde destek ödenmez. Proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı için KOSGEB tarafından ödenecek desteğin üst limiti proje teklif çağrısında belirtilir.⁶

(7) Proje teklif çağrısında yazılım giderinin desteklenebildiği çağrılar için; lisanslamanın veya buluttan erişim ile kullanımın zaman sınırlı olması durumunda da yazılım destek kapsamındadır. Bu durumda, lisansın veya buluttan erişim ile kullanımın proje süresi içindeki kullanım bedeli kurul kararı ile desteklenebilir.

(8) Proje teklif çağrısında eğitim, danışmanlık, proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı, test - analiz, belgelendirme giderinin desteklenebildiği çağrılar için; bu hizmetlerin destek kapsamında satın alınabileceği hizmet sağlayıcılar, takip eden bentlerde belirtilmiştir. Belirtilen hizmetler ya da diğer ürün / hizmetlerle ilgili olarak çağrı konusu özelinde farklı uygulama yapılacaksa, bu husus çağrıda belirtilir.

a) Eğitim hizmeti alınabilecek hizmet sağlayıcıları

1) Üniversite veya üniversitenin eğitim vermek üzere kurulmuş birimi / merkezi / enstitüsü

2) Kamu kuruluşu veya kamu kuruluşu tarafından kurulmuş birim / merkez / enstitü

3) 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında kurum açma iznine sahip firma

4) Destek kapsamında edinilen yazılımın satın alındığı / buluttan erişim hakkının alındığı / zaman sınırlı lisansın alındığı firma veya yazılımın ana lisans sahibi ya da yazılımın diğer bayileri (edinilen yazılım konusunda işletmeye verilen eğitim için)⁷

5) Proje teklif çağrısında belirtilen (varsa) diğer kuruluşlar

b) Danışmanlık hizmeti alınabilecek hizmet sağlayıcıları

1) Üniversite veya üniversitenin danışmanlık /araştırma vb. hizmetler vermek üzere kurulmuş birimi / merkezi / enstitüsü

2) Kamu kuruluşu veya kamu kuruluşu tarafından kurulmuş birim / merkez / enstitü

3) TSE Hizmet Yeterlilik Belgesine sahip danışmanlık kuruluşu

4) Teknoloji transfer ofisi / teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketi

5) Teknoloji geliştirme bölgesinde/teknoloji transfer ofislerinde görevlendirilmiş öğretim elemanı veya teknoloji geliştirme bölgesinde firması bulunan öğretim elemanı

6) KOBİ Danışmanı (Seviye 6) Ulusal Meslek Standardı kapsamında mesleki yeterlilik belgesine sahip KOBİ danışmanı

7) 5.2.2019 tarih ve 30677 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan KOBİ Rehberliği ve Teknik Danışmanlık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe göre yetkilendirilen rehber ve teknik danışmanlar

8) Destek kapsamında edinilen yazılımın satın alındığı / buluttan erişim hakkının alındığı / zaman sınırlı lisansın alındığı hizmet sağlayıcı veya yazılımın ana lisans sahibi ya da yazılımın diğer bayileri (edinilen yazılımın işletmeye adaptasyonu konusundaki danışmanlık için)⁸

9) Proje teklif çağrısında belirtilen (varsa) diğer kuruluşlar / kişiler

c) İlgili çağrı kapsamında proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı hizmeti alınabilecek hizmet sağlayıcıları

1) Doktora ve üstü düzeydeki öğretim elemanı

2) KOBİ Danışmanı (Seviye 6) Ulusal Meslek Standardı kapsamında mesleki yeterlilik belgesine sahip KOBİ Danışmanı

3) 5.2.2019 tarih ve 30677 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan KOBİ Rehberliği ve Teknik Danışmanlık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe göre yetkilendirilen rehber ve teknik danışmanlar

4) Proje teklif çağrısında belirtilen (varsa) diğer kuruluşlar / kişiler

ç) Test - analiz hizmeti alınabilecek hizmet sağlayıcıları

1) Üniversite veya üniversite tarafından test - analiz hizmetleri vermek üzere kurulmuş laboratuvar /birim / merkez / enstitü

2) Kamu kuruluşu veya kamu kuruluşu tarafından kurulmuş laboratuvar /birim / merkez / enstitü

3) İlgili test – analiz konularında yurtiçi veya yurtdışı akredite laboratuvar / test kuruluşu

4) Bilişim teknolojileriyle ilgili olarak; fonksiyonel test, performans testi, güvenlik değerlendirmesi ve sızma testi vb. testler konusunda yurtiçi veya yurtdışı akredite laboratuvar / test kuruluşu veya Türk Standartları Enstitüsü – TSE onaylı laboratuvar / test kuruluşu⁹

5) Proje teklif çağrısında belirtilen (varsa) diğer kuruluşlar

d) Belgelendirme hizmeti alınabilecek hizmet sağlayıcıları

1) İlgili belge konusunda TÜRKAK veya yurt dışı akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilmiş belgelendirme kuruluşu

2) Türk Standartları Enstitüsü – TSE

3) İlgili belgeyi verme yetkisine sahip kamu kurumu / kuruluşu ya da ilgili bakanlıkça belirlenen mevzuatına göre yetkilendirilmiş özel firma

4) Proje teklif çağrısında belirtilen (varsa) diğer kuruluşlar

(9) Proje teklif çağrısında personel giderinin desteklenebildiği çağrılar için; işletmenin asıl işveren SGK sicil numarasına bağlı bir veya birden fazla alt işveren numarası olması durumunda, personelin proje başladıktan sonra olan SGK giriş-çıkışlarının ilgili ay içerisinde gün kaybı olmadan gerçekleştirilmesi gerekir. Aksi durumda, ilgili personel için gün kaybı olan aylara ilişkin destek ödemesi yapılmaz.¹⁰

(10) Proje teklif çağrısında yeni personelin desteklenebildiği çağrılar için; proje başlangıç tarihinden itibaren son 4 ay içinde işletmede çalışmayan veya proje başlangıç tarihi itibarıyla son 30 gün içinde istihdam edilmiş olan personel yeni sayılır.¹¹

Proje süresi, destek üst limit ve oranı

MADDE 7 – (1) Program kapsamında desteklenecek proje süresi en az 8 ay ve en fazla 36 ay olmak kaydıyla proje teklif çağrısında belirtilir.

(2) Proje kapsamında verilecek desteğin üst limiti geri ödemesiz 300.000 TL ve geri ödemeli 700.000 TL olmak üzere toplam azami 1.000.000 TL'dir.

(3) Personel gideri hariç tüm giderler için uygulanacak destek oranı % 60'tır. Bu orana göre hesaplanacak desteğin %70 (yetmiş)'i teminat karşılığında geri ödemeli ve %30'u geri ödemesiz olarak verilir.

(4) Kurul tarafından uygun bulunan personel gideri dışındaki her bir gider için geri ödemesiz ve geri ödemeli destek birlikte verilir. Gerçekleşen destek ödemeleriyle geri ödemesiz destek üst limitine ulaşılması halinde, desteğin sadece geri ödemeli kısmı verilir.

(5) Personel giderleri için ise, destek oranı dikkate alınmaksızın işbu Uygulama Esaslarında belirtilen hesap yöntemine göre belirlenen tutarda geri ödemesiz destek sağlanır.

(6) Personel giderine ilişkin geri ödemesiz destek tutarının hesaplanmasında aşağıdaki yöntem dikkate alınır.

a) Her yıla ait Asgari Ücret Tespit Komisyonunca belirlenen işçinin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücreti üzerinden hesaplanan asgari geçim indirimi (bekâr ve çocuksuz) dahil aylık net asgari ücret tutarının 30'a bölünmesi ile elde edilen tutarın öğrenim durumu katsayısı ile çarpımı sonucunda günlük destek üst limiti belirlenir.

b) SGK idari kayıtlarındaki sigorta primine esas kazancın çalışma gün sayısına bölünmesi ile elde edilen günlük tutar belirlenir.

c) (a) ve (b) bentlerinde belirlenen günlük tutarlardan düşük olanının, proje kapsamındaki çalışma gün sayısı ile çarpımı sonucunda aylık destek tutarı belirlenir.

ç) Öğrenim durumu katsayısı; lise ve altı öğrenim mezunu personel için 1, ön lisans mezunları için 1,25, lisans mezunları için 1,5, yüksek lisans mezunları için 1,75, doktora mezunları için 2'dir. Katsayılar proje teklif çağrısı özelinde farklılaştırılabilir.¹²

(7) Personel giderleri için destek üst limiti, proje teklif çağrısındaki toplam geri ödemesiz destek üst limitinin %30'unu geçmeyecek şekilde belirlenir ve proje teklif çağrısında ilan edilir. Proje teklif çağrısının konusu gereği Başkanlık Makamı Oluru ile çağrı özelinde farklı uygulama yapılabilir.

(8) Programda belirlenen bölgeler bazındaki limit ve oranları geçmemek üzere proje teklif çağrısı özelinde yeni limit ve oranlar belirlenebilir, destek unsurları kısıtlanabilir.

(9) Projeye konu satın alınacak makine, teçhizat ve yazılımın; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği'ne uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tevsik edilmesi

durumunda, geri ödemesiz destek oranı %15 artırılarak %45 olarak uygulanır ve geri ödemeli destek oranı aynı oranda azaltılarak %55 olarak uygulanır.

(10) Proje teklif çağrısında, kamu destekleriyle başarılı tamamlanmış, TÜBİTAK, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ya da Ar-Ge Merkezi projelerinin çıktısı olan ürün geliştirme başvuruları için ilave destek oranı uygulanabileceği belirtilmişse, kurul tarafından bu kapsama girdiği değerlendirilerek Kurul Karar Formuna işlenen projeler için geri ödemesiz destek oranı %15 artırılarak %45 olarak uygulanır ve geri ödemeli destek oranı aynı oranda azaltılarak %55 olarak uygulanır.

(11) Proje teklif çağrısında açık kaynak kodlu yazılım kullanımını beyan eden başvurular için ilave destek oranı uygulanabileceği belirtilmişse, proje başvurusunda ve sonucunda işletme tarafından açık kaynak kodlu yazılım kullanıldığı beyan edilmesi ve proje sonunda yapılacak tespitte uygun bulunması kaydı ile, personel dışındaki geri ödemesiz destek kapsamında ödenen giderler için geri ödemesiz destek oranına % 15 ilave edilerek hesaplanacak tutar işletme tarafından geri ödenmesi gereken geri ödemeli destek toplamından eksiltilir ve güncellenen geri ödeme taksitleri işletmeye bildirilir.

(12) İşletmenin KOSGEB KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri kapsamında kategori birincisi olarak ilan edildiği tarihten itibaren 3 yıl içinde başvuru yapmış olması koşuluyla; geri ödemesiz destek oranı % 10 arttırılarak %40 olarak uygulanır ve geri ödemeli destek oranı aynı oranda azaltılarak %60 olarak uygulanır. Bu ilave destek oranı, proje bazlı KOSGEB destek programlarının herhangi birinde bir defaya mahsus olmak üzere uygulanır. İlave destek oranlarından yararlanma talebini proje başvurusunda belirten işletme, KOSGEB KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri kapsamında kategori birincilerine ilişkin ilave destek oranından yararlandırılmayı talep edemez.

(13) Destek oranlarına ilave edilecek destek oranı %15'i, işletmeye ödenen destek tutarı destek üst limitlerini ve proje teklif çağrısında belirtilen toplam destek üst limitlerini geçemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru

Programdan yararlanma koşulu

MADDE 8 - (1) Programdan yararlanılabilmesi için işletmenin; Türk Ticaret Kanununda tanımlı gerçek veya tüzel kişi statüsünde olması ve KBS'de kayıtlı ve aktif durumda olması gerekir. KBS'ye kayıt, KOSGEB Veri Tabanına Kayıt Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.

(2) İşletmelerin KOBİ Bilgi Beyannamesinin güncel olması gerekir.

(3) Diğer başvuru koşulları proje teklif çağrısında belirtilir.

Proje başvurusu

MADDE 9 – (1) İşletme, proje teklif çağrısında belirtilen hususlar ve takvime uygun şekilde Proje Başvuru Formunu KBS üzerinden doldurarak varsa proje teklif çağrısında belirtilen başvuruya esas ek belgeleri yükler ve başvurusunu onaylar.

(2) İşletme tarafından hazırlanacak projenin süresi 4 ay ve katları olacak şekilde proje teklif çağrısında belirtilen süre sınırlarına uygun olarak başvuruda belirlenir. Proje Başvuru Formundaki faaliyet-zaman planı, işletme tarafından 4'er aylık dönemler halinde oluşturulur.

(3) İşletme, proje faaliyetlerini varsa proje teklif çağrısında belirtilen faaliyet ana başlıkları ya da stratejiler kapsamında belirler veya proje özelinde kendi faaliyetlerini oluşturur.

(4) Proje kapsamında yer alan her bir gider, en çok ilgili olduğu faaliyet ile ilişkilendirilir.

(5) Proje başvurusunun içermesi gereken asgari gider grubu sayısı ile ilgili kısıt uygulanacaksa, bu husus proje teklif çağrısında belirtilir ve bu kısıt başvuruda aranan şart olarak uygulanır.

(6) Başvuru sırasında; proje teklif çağrısında yer alan başvuru koşullarından, KBS tarafından alınması mümkün olan bilgilere göre kontrol yapılır ve bu koşulları taşımayan işletmelerin proje başvurusu yapması KBS tarafından engellenir.

(7) Proje başvuruları, ilan edilen son başvuru tarihine kadar işletmenin talebi üzerine ilgili uygulama birimi tarafından KBS üzerinden düzenlemeye açılabilir.

(8) Proje teklif çağrısında ilan edilen son başvuru tarihine kadar başvurusunu KBS üzerinden onaylamayan işletmelerin projeleri değerlendirmeye alınmaz.

(9) Program kapsamında proje başvurusu yapılmış olması, KOSGEB’i taahhüt altına sokmadığı gibi, müracaat edene de bir hak kazandırmaz.

(10) Başvuruya ilişkin fiyat araştırma belgeleri işletme tarafından muhafaza edilir. KOSGEB yetkililerince gerek görülmesi halinde talep edilen her türlü bilgi ve belge ilgililerce ibraz edilir ve gerekli kolaylık sağlanır.

(11) Proje teklif çağrısında kamu destekleriyle başarılı tamamlanmış, TÜBİTAK, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ya da Ar-Ge Merkezi projelerinin çıktısı olan ürün geliştirme başvuruları için ilave destek oranı uygulanabileceği belirtilmişse:

a) İlave destek oranından yararlanmak isteyen işletme, projesinin bu kapsamda olduğunu Proje Başvuru Formunda beyan eder ve şartları karşıladığını gösteren belgeleri başvuruya ekler.

b) Kamu desteği ile başarılı tamamlanmış olma ön şartının karşılanabilmesi için, ilgili kamu kurumunun yazısındaki proje başarılı tamamlanma tarihinin çağrı ilan tarihinden geriye son 1 yıllık süre veya ilan tarihi ile son başvuru tarihi arasındaki süre içinde olması gerekir. Bu şarta ek olarak, tamamlanan projenin TÜBİTAK veya Teknoloji Geliştirme Bölgesi ya da Ar-Ge Merkezi proje çıktısı olması ikincil şartının ve proje başvurusunun proje çıktısı olan ürünün geliştirilmesine ilişkin olması üçüncül şartının da sağlanması gerekir.

c) İkincil şartın karşılanabilmesi için; TÜBİTAK projesinde TÜBİTAK yazısındaki proje tamamlanma tarihi, Teknoloji Geliştirme Bölgesinde sonuçlandırılan projede Teknoloji Geliştirme Bölgesi yönetici şirketi tarafından oluşturulacak Teknolojik Ürün Değerlendirme Komisyonunca teknolojik ürün özelliği taşıdığına dair olumlu raporun tarihi veya bölge içerisinde yatırımı için verilen yatırım izni tarihi de çağrı ilan tarihinden geriye son 1 yıllık süre veya ilan tarihi ile son başvuru tarihi arasındaki süre içinde olmalıdır. Ar-Ge Merkezinde sonuçlandırılan projede; başvuran işletmenin Ar-Ge Merkezi belgesinin var olması ve başvuru ekinde sunulması, ikincil şartın karşılanması için yeterlidir.

ç) Üçüncül şart, bu fıkra kapsamında ilave destek oranından yararlanmak isteyen işletme tarafından birincil ve ikincil şarta ilave olarak her durumda karşılanmalıdır.

d) Bu durum işletmenin ilave destek oranından yararlanabileceği anlamına gelmeyeceği gibi işletmeye herhangi bir hak kazandırmaz. İlave destek oranından yararlanma talebi kurul tarafından değerlendirilir.

e) Projenin bu fıkra hükmü kapsamında olduğuna ilişkin beyan, proje revizyonu ile sonradan projeye eklenemez.

(12) Proje teklif çağrısında açık kaynak kodlu yazılım kullanımını beyan eden başvurular için ilave destek oranı uygulanabileceği belirtilmişse:

a) İlave destek oranından yararlanmak isteyen işletme, Proje Başvuru Formunda açık kaynak kodlu yazılım türünü ve projede kullanım alanını beyan eder. Yazılımın, projenin ana hedeflerine ulaşılması ve beklenen sonuçların elde edilmesi için önemli ve gerekli olması esastır.

b) Bu durum işletmenin ilave destek oranından yararlanabileceği anlamına gelmeyeceği gibi işletmeye herhangi bir hak kazandırmaz. Proje faaliyetlerinde açık kaynak kodlu yazılım kullanımının gerçekleşmesi halinde, Proje Sonuç Raporunda işletme tarafından ilave destek oranından yararlanma talebi yapılır. Talep kurul tarafından değerlendirilir.

c) Proje başvurusunda beyan edilen açık kaynak kodlu yazılım türü ve kullanım alanı proje revizyonu ile değiştirilemez ve sonradan projeye eklenemez.

Proje başvurusunun kontrolü

MADDE 10 – (1) İşletmeden sorumlu personel tarafından proje teklif çağrısında belirlenen süre içinde proje başvurusunun mevzuata uygunluk, belge ve şekil yönünden kontrolü KBS üzerinden yapılarak Proje Kontrol Tablosu hazırlanır.

(2) Proje kontrolü sonucunda, proje ve eklerinde hata ve/veya eksiklik tespit edilen proje başvuruları KBS üzerinden değişikliğe açılır. İşletmeye, proje teklif çağrısında belirlenen süre içinde gerekli düzeltmeleri yapması ve/veya bildirilen hata/eksikliklere kısmen / tamamen itiraz edebileceği konusunda KBS aracılığıyla bilgi verilir.

(3) Belirtilen süre içerisinde KBS üzerinden gerekli düzeltmeleri yapan veya aynı süre içinde hata/eksiklik bildirimine karşı KBS üzerinden yaptığı itiraz sonucunda projenin kurula sevk edilmesine engel hata/eksiklik kalmadığı değerlendirilen işletmelerin proje başvuruları kurul değerlendirmesine alınır. İtiraz ve itirazın değerlendirilmesi, İtiraz Bölümünde belirtildiği şekilde yapılır.

(4) Süresi içerisinde KBS üzerinden işletme tarafından onaylanmayan projeler ile proje bütünlüğünü sağlamayacak derecede eksiklikleri bulunan projeler kurul değerlendirmesine alınmaz. Bu durum KBS üzerinden işletmelere bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuruların Değerlendirilmesi

Proje başvurularının değerlendirilmesi

MADDE 11 – (1) Kontrol sonucu uygun bulunan projeler, değerlendirilmek ve karar alınmak üzere kurul sekreteryasını yürüten KOSGEB birimi tarafından KBS üzerinden kurula iletilir.

(2) Projelerin değerlendirilmesi iki aşamalı olarak yapılır. İlk aşama KBS üzerinden elektronik ortamda, ikinci aşama ise fiziki veya elektronik ortamda¹³ toplantı usulü ile gerçekleştirilir.

(3) Projeler, birinci ve ikinci aşamada ayrı ayrı Kurul Değerlendirme Kriterleri Tablosuna göre her bir kurul üyesi tarafından 100 puan üzerinden değerlendirilerek puanlanır.

(4) Birinci aşamada kurul üyeleri tarafından verilen puanların aritmetik ortalaması 40 ve üzeri olan projeler ikinci aşamaya geçer. Puanı 40'ın altında kalan projeler ise reddedilir ve bu projeler KBS üzerinden ilgili Başkanlık birimi koordinasyonunda ret durumuna getirilir.

(5) İkinci aşamaya geçen projeler için, başvuru sahibi fiziki veya elektronik ortamdaki kurul toplantısına davet edilebilir.¹⁴ Başvuru sahiplerinin ikinci aşamada kurula davet edililmeyeceği hususu, ilgili proje teklif çağrısı için Başkanlık tarafından belirlenir ve uygulama birimlerine bildirilir. Kurul toplantısına katılan başvuru sahibine başvurusuna ilişkin sunum ve açıklama yapabilmesi için yeterli süre verilir. Başvuru sahibinin ikinci aşamada kurula davet edilmesi ancak kurul toplantısına katılmaması durumunda projeler ikinci aşamada yalnızca Proje Başvuru Formu üzerinden değerlendirilir.

(6) Her bir kurul üyesi tarafından birinci aşamada verilen puanın 0,4 katı ve ikinci aşamada verilen puanın 0,6 katı alınarak her bir üyenin nihai puanı hesaplanır. Üyelerin nihai puanlarının aritmetik ortalaması alınır. Varsa proje teklif çağrısında belirlenen kriterler doğrultusunda ilave puan aritmetik ortalamaya eklenecek projenin toplam puanı hesaplanır.

(7) Toplam puanı 60 ve üzeri olan projeler ile toplam puanı 60'ın altında kalan projeler içerisinden kurul üye sayısının salt çoğunluğu kadar üyeden 60 ve üzeri puan alan projeler olumlu, diğerleri ise olumsuz olarak değerlendirilir.

(8) Olumsuz olarak değerlendirilen projeler reddedilir. Olumlu olarak değerlendirilen projeler için ise proje süresi, desteklenecek gider grupları, gider türleri, miktarı, giderlere ilişkin asgari nitelikler ve desteklemeye esas tutarlar belirlenir ve KBS'ye işlenir. Proje teklif çağrısında, kamu destekleriyle başarılı tamamlanmış, TÜBİTAK, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ya da Ar-Ge Merkezi projelerinin çıktısı olan ürün geliştirme başvuruları için ilave destek oranı uygulanabileceği belirtilmiş ise, kurul tarafından bu kapsama girdiği değerlendirilen projeler için ilave destek oranı uygulanacağı hususu Kurul Karar Formuna ayrıca işlenir.

(9) Değerlendirme süreci sonunda olumlu olarak değerlendirilen ve desteklemeye esas tutarları belirlenen projeler, KBS tarafından en yüksek puan alandan başlamak üzere düşüğe doğru sıralanır. Başkanlık tarafından bütçe imkanları dikkate alınarak desteklenecek projeler belirlenir. Sonuçlar, kurul sekreteryasından sorumlu birimlere iletilir. Bütçe imkanları nedeniyle desteklenemeyen projeler ise reddedilir.

(10) Desteklenecek projeler için Kurul Karar Formu düzenlenir ve kurul üyelerine e-imza veya ıslak imza ile imzalatılır. Kurul Karar Formları ve Kurul Değerlendirme Formu evrak kaydına alınır. Kurul kararları kurul sekreteryasından sorumlu birim tarafından ilgili uygulama birimine iletilir veya kurumsal evrak kayıt programından ilgili uygulama birimine yönlendirilir.¹⁵

(11) Desteklenecek projelere ilişkin kurul kararı ile birlikte projenin başlangıç tarihi ve izleme takvimi, kurul kararının evrak kaydına alındığı tarihten itibaren 15 gün içinde KBS üzerinden işletmeye bildirilir. Bildirimde; herhangi bir destek ödemesi veya erken ödeme yapılmamış olması şartıyla, onaylanan proje kapsamında destekten yararlanmak istenmediği konusunda süresi içinde yazılı olarak talepte bulunulabileceği, bulunulmadığı takdirde işletmenin destekten yararlanmış sayılacağı belirtilir.

(12) Reddedilen projelere ilişkin sonuçlar, ilgili Başkanlık birimi koordinasyonunda KBS üzerinden işletmelere bildirilir.

(13) Kurulun ikinci değerlendirme aşaması sonunda olumsuz olarak değerlendirilen veya bütçe imkanları kapsamında puan sıralaması sonucunda reddedilen projeler KBS üzerinden ilgili Başkanlık birimi koordinasyonunda ret durumuna getirilir.

(14) Kurulun ikinci değerlendirme aşaması veya bütçe imkanları kapsamında puan sıralaması sonucunda reddedilen projeler için yapılacak itiraz ve itirazın değerlendirilmesi,

İtiraz Bölümünde belirtildiği şekilde yapılır. İtiraz hakkıyla ilgili açıklama proje teklif çağrısında belirtilir, sonuç bildiriminde ayrıca belirtilmesi gerekmez.

(15) Proje başvurusu ile projenin kabulüne ilişkin kurul kararının evrak kaydına alındığı tarih arasında işletmenin devri veya başka bir işletme ile birleşmesi hususu, kurul kararının evrak kaydına alındığı tarih öncesinde işletme tarafından uygulama birimine bildirildiği takdirde bu husus uygulama birimi tarafından destek sürecinden sorumlu Daire Başkanlığına yazılı olarak iletilir. Destek sürecinden sorumlu Daire Başkanlığı tarafından proje başvurusu ile ilgili süreçlerin / projenin devamı veya iptaline karar verilir. İşletmenin devir veya başka bir işletme ile birleşmesi hususunu süresi içinde bildirmemesi halinde proje uygulama birimi tarafından iptal edilir ve 15 gün içinde işletmeye bildirilir.

(16) Kurul değerlendirmesi sırasında, mevzuata aykırılık gibi puanlama dışındaki bir nedenle kurul tarafından projenin reddine ilişkin Kurul Kararı Formu düzenlenirse, kurul kararı işletmeye bildirilmek üzere kurul sekreteryasından sorumlu birim tarafından ilgili uygulama birimine iletilir veya kurumsal evrak kayıt programından ilgili uygulama birimine yönlendirilir.¹⁶

Kurul oluşumu

MADDE 12 - (1) Kurul, KOSGEB personeli ve/veya bağımsız değerlendiricilerden olmak üzere en az 3 en fazla 5 üyeden oluşur.

(2) Kurul üyeleri; Daire Başkanı¹⁷, Müdür, Süreç Danışmanı¹⁸, görev yaptığı uygulama birimi müdürü ile aynı kurulda olmamak üzere KOBİ Uzmanı (Uzman yardımcılığında geçirilen süreler dâhil en az 8 yıllık deneyime sahip) ve bağımsız değerlendiriciler olabilir.¹⁹

(3) Proje teklif çağrısının özelliği dikkate alınarak; kurul sekreteryasını yürütecek KOSGEB Birimleri, kurulların başvurularını değerlendireceği KOSGEB birimleri, kurul başkanı ile asil ve yedek üye olarak kurulda görev alacak KOSGEB personeli, ilgili Başkanlık birimi ve KOSGEB Teşkilat Yönetmeliğinde bu konuyla ilişkilendirilen KOSGEB biriminin koordinasyonunda Başkanlık Makamı Oluruyla belirlenir ve gerekli görülmesi halinde yeniden düzenlenir. Yedek üyeler, kurul başkanı olarak görev yapabilir.

(4) Revizyon/sonlandırma/tamamlama ve diğer hususların değerlendirilmesine yönelik kurullar, Başkanlık Makamı Oluruyla başvuruları değerlendiren kurullardan farklı olarak oluşturulabilir.

(5) Bağımsız değerlendiriciler, proje teklif çağrısı konusu dikkate alınarak kurul sekreteryasını yürüten KOSGEB Birimi tarafından belirlenir.

Kurul çalışma esasları²⁰

MADDE 13 – (1) Proje başvurularını değerlendirecek kurulların çalışmalarına ilişkin süreç-zaman planı, proje teklif çağrısında belirlenir. Kurul gündemi, fiziki veya elektronik ortamda toplanma usulü / yeri ile toplantı çalışma takvimi kurul sekreteryasından sorumlu KOSGEB birimi tarafından oluşturulur ve değerlendirilecek projeler KBS üzerinden kurul üyelerine iletilir.

(2) Diğer hususların değerlendirileceği kurulların fiziki veya elektronik ortamda toplanma usulü / yeri, toplantı zamanı, toplantı gündemi ve gündemde yer alan konulara ilişkin bilgi ve belgeler, toplantı tarihinden en az 7 gün önce kurul sekreteryası tarafından KBS üzerinden kurul üyelerine iletilir.

(3) Kurul tarafından proje başvurusu dışındaki gündem maddesinin değerlendirilecek olması durumunda uygulama birimi tarafından ilgili gündem maddesine ilişkin hazırlanan; işletme ve proje bilgileri, gündem konusu, varsa daha önceki revizyonlar, ödenen destek

tutarı, ödeme bekleyen destek tutarı, ilgili gündeme ilişkin uygulama birimi görüşü ve diğer hususları içeren Kurul Bilgilendirme Formu ve ekleri kurul üyelerine gönderilir.

(4) Uygulama Esaslarında kurul tarafından değerlendirileceği açıkça belirtilen hususlar dışındaki konular kurula sunulamaz.

(5) Fiziki veya elektronik ortamda toplantı usulüyle yapılacak kurul değerlendirmelerinde ve kurul değerlendirmesi sürecine itirazı kabul edilen işletmelere ilişkin kurul kararının oluşturulmasında, kurul en az 3 üyenin katılımıyla toplanır. Başvuru ikinci aşama değerlendirmesinde kurul toplantısında hazır bulunamayan üyelerin ilk aşamada verdikleri puan ikinci aşama için de geçerli sayılır.

(6) Kurul, toplantı usulüyle yapılacak kurul değerlendirmeleri için kurul sekreteryasından sorumlu KOSGEB Birimi tarafından belirlenen yerde toplanabileceği gibi, elektronik ortamda da toplantı yapılabilir. Kurulun toplanma usulü kurul üyelerine bildirilir.

(7) Toplantı usulüyle yapılacak kurul değerlendirmelerinde alınacak kararlarda salt çoğunluk aranır. Oyların eşitliği durumunda kurul başkanının oyu 2 oy sayılır.

(8) Proje başvurularının değerlendirildiği ikinci aşamada kurul tarafından bir günde en fazla 13 proje değerlendirilebilir. Diğer hususların değerlendirildiği kurul toplantılarında görüşülecek proje sayısı için sınır yoktur.

(9) Kurul tarafından proje başvurusu dışındaki gündem maddesinin değerlendirileceği durumlarda gerek duyulması halinde başvuru sahibi kurula davet edilebilir. Başvuru sahibinin kurula katılmaması halinde mevcut bilgi ve belgeler üzerinden karar verilir.²¹

(10) Kurul, işletmeden sorumlu personelin kurul gündemine ilişkin görüşlerini alabilir.

(11) Alınan her türlü görüş, öneri, bilgi, belge ve raporlar istişari mütalaa niteliğinde olup, karar kurul tarafından verilir.

(12) Kurul değerlendirmesinde görev alanlar ve hakemler; aynı proje için izleme ve rapor hazırlama süreçlerinde görev alamaz ve proje kapsamında işletmeye hizmet sağlayamazlar. Proje başvurusunu birinci ve/veya ikinci aşamada değerlendirenler, aynı proje için hakem olarak görev alamazlar.

(13) İşletme sahipleri, ortakları, çalışanları ile bunların eşi, annesi, babası, kardeşi veya çocuğu olanlar ilgili projenin değerlendirildiği kurullarda, itiraz, izleme ve rapor hazırlama süreçlerinde görev alamaz.

(14) Kurulda görevlendirilen üyelerin kurul faaliyetleri ile ilgili yaptığı işlerde gizlilik esastır.

(15) Kurulda görevlendirilen üyeler, değerlendirmelerinde, proje kapsamında talep edilen gider/harcama kalemlerinin; gerekliliği, maliyetlerin uygunluğu ve yerindeliği gibi hususları da incelemek ve değerlendirmek ile yükümlüdür.

(16) Kurul toplantıları sesli veya görüntülü olarak kayıt altına alınabilir.²²

BEŞİNCİ BÖLÜM

İtiraz

Proje başvurusunun kontrolü aşamasında itiraz ve değerlendirme

MADDE 14 – (1) Proje başvurusunun kontrolü aşamasında işletmeden sorumlu personel tarafından KBS aracılığıyla işletmeye bildirilen hata ve/veya eksikliklere, düzeltmelerin yapılması için proje teklif çağrısında belirtilen süre içinde işletme tarafından KBS üzerinden kısmen veya tamamen itiraz edilebilir. İtirazda, düzeltilmesi gerektiği

bildirilen hata ve/veya eksiklikler listelenerek, bunlar içinde düzeltilenler ile düzeltilmeyip itiraz edilenler ve itiraz gerekçesi detaylı olarak belirtilir.

(2) Bildirilen süre içinde işletme tarafından düzeltilen ve düzeltilmeyip itiraz edilen hata/eksiklikler işletmeden sorumlu personel ve uygulama birimi müdürü tarafından incelenir. Projenin kurula sevk edilmesine engel hata/eksiklik kalmadığının değerlendirilmesi halinde Proje Kontrol Tablosu hazırlanarak proje kurul değerlendirmesine alınır. Aksi halde Proje Kontrol Tablosuna projenin kurula sevk edilmeyeceği hususu gerekçesiyle birlikte işlenir.

Proje başvurusunun kurul değerlendirmesi sürecine itiraz ve itirazın değerlendirilmesi

MADDE 15 – (1) Kurul proje değerlendirme sürecinin tamamlanması ve desteklenecek projelerin belirlenmesinin ardından kurul değerlendirmesine itiraz süreci başlar. İtiraz süreci ve sonucu, itiraz süreci öncesindeki puan sıralamasına göre destek kapsamına alınan işletmelerin sıralamasını ve desteklenme kararını değiştirmez.

(2) İtiraz sürecinde itirazı kabul edilip destek kapsamına alınan projelerin gerektirdiği ilave bütçe, ayrıca işleme gerek olmaksızın ilave bütçe olarak tahsis edilmiş sayılır.

(3) Kurulun birinci değerlendirme aşaması sonucundaki puanı ikinci değerlendirme aşamasına geçiş için gerekli asgari puanın altında olan projeler için İtiraz Formu doldurulması KBS tarafından engellenir ve işletmeye itirazının reddedildiği mesajı sistem üzerinden iletilir. Proje başvurusu işletmenin kendi talebi üzerine iptal edilen projelere itiraz edilemez.

(4) Kurulun ikinci değerlendirme aşaması veya bütçe imkanları kapsamında puan sıralaması sonucunda projesi reddedilen işletme, bir defaya mahsus olmak üzere proje teklif çağrısında belirtilen itiraz tarihine kadar İtiraz Formu ile KBS üzerinden itiraz edebilir.

(5) İtiraz aşağıdaki şekilde değerlendirilir ve sonuçlandırılır:

a) İtirazın değerlendirmeye alınabilmesi için, projenin aşağıda belirtilen 1, 2 veya 3 numaralı şartların herhangi birini karşılaması gerekir. Diğer projeler için İtiraz Formu doldurulması KBS tarafından engellenir ve işletmeye itirazının reddedildiği mesajı sistem üzerinden iletilir.

1) Kurul üyeleri tarafından verilen nihai puanlara göre üyeler arasındaki standart sapmanın 20 üzerinde olduğu projeler

2) Kurul üyeleri tarafından verilen nihai puanlarda, en yüksek puan veren üye ile en düşük puan veren üye arasındaki puan farkının 35 üzerinde olduğu projeler

3) İtiraz öncesi olağan kurul değerlendirme süreci sonunda bütçe imkanları dahilindeki sıralamaya göre destek kapsamına alınan projelerin taban puanının 5 puana kadar altında (5 puan altı dahil) puanlı projeler

b) Belirtilen kriterlerden en az birini karşılayan proje sahibi işletme, proje teklif çağrısı ile birlikte ilan edilen Proje Değerlendirme Kriterleri Tablosundaki her bir kriter bakımından projesinin yeterliliği ile ilgili açıklamalarını İtiraz Formuna işler ve KBS üzerinden gönderir.

c) İtirazı değerlendirmeye alınan her proje için ilgili Başkanlık birimi tarafından belirlenen bir bağımsız değerlendirici, süreç danışmanı veya müdür ve üstü unvandaki KOSGEB personeli işletmenin İtiraz Formunda belirttiği hususları da dikkate alarak projeyi KBS üzerinden Kurul Değerlendirme Kriterleri Tablosuna göre değerlendirerek puanlar. Bu puan, itiraz sonrası hakem puanı olarak sisteme kaydedilir.

ç) İtiraz öncesi olağan kurul değerlendirme sürecinde kurul üyelerinin nihai puanlarının aritmetik ortalamasına en yakın puanları veren iki üyenin nihai puanı ile itiraz sonrası hakem puanı toplanır ve üç puanın aritmetik ortalaması alınır. Varsa proje teklif

çağrısında belirlenen kriterler doğrultusunda ilave puan aritmetik ortalamaya eklenir ve projenin itiraz sonrası toplam puanı hesaplanır.

d) Projenin itiraz sonrası toplam puanı, itiraz öncesi olağan kurul değerlendirme süreci sonunda bütçe imkanları dahilindeki sıralamaya göre destek kapsamına alınan projelerin taban puanına eşit veya üzerindeyse, itiraz kabul edilir ve bu projeler destek kapsamına alınır. Düşükse itiraz reddedilir.

e) İtirazı kabul edilen projeler için itiraz öncesi olağan kurul değerlendirme sürecindeki kurul başkanı, itiraz sürecinde puanı dikkate alınan diğer üye/üyeler ve hakem tarafından elektronik ortamda iletişim imkanları kullanılarak proje süresi, desteklenecek gider grupları, gider türleri, miktarı, giderlere ilişkin asgari nitelikler ve desteklemeye esas tutarlar belirlenerek KBS'ye işlenir. Bu aşamada kurulun sekretaryası, itiraz öncesi olağan kurul değerlendirme sürecindeki kurul sekretaryasından sorumlu KOSGEB Birimi tarafından yürütülür.

f) Desteklenecek projelere ilişkin Kurul Kararı Formları, kurul sekretaryasından sorumlu birim tarafından itiraz süreci kurulu üyelerine imzalatılır ve evrak kaydına alınır. Kurul kararları ilgili uygulama birimine iletilir veya kurumsal evrak kayıt programından ilgili uygulama birimine yönlendirilir. İtiraz süreci sonunda destek kapsamına alınan projelere ilişkin bildirim, olağan kurul değerlendirme süreci sonunda desteklenmesine karar verilen projelerde olduğu şekilde gerçekleştirilir.

g) İtirazı reddedilen işletmelere ilişkin sonuç, işletmelere bildirilmek üzere ilgili uygulama birimine iletilir.

ğ) İtiraz süreci, proje teklif çağrısında belirtilen son itiraz tarihinden itibaren 60 günde tamamlanır.

(6) İtiraz sürecinde görev almak üzere, ilgili proje teklif çağrısında kurul sekretaryasından sorumlu olan birimler ve ihtiyaç duyulursa diğer uygulama birimleri tarafından bağımsız değerlendirici önerilir. Hakemler, önerilen değerlendiriciler arasından ilgili Başkanlık birimince seçilebilir veya diğer bağımsız değerlendiriciler ya da KOSGEB personeli görevlendirilebilir. Aynı proje teklif çağrısının itiraz öncesi olağan kurul değerlendirme sürecinde görev alanlar, değerlendirdikleri projeler için hakemlik yapamaz.

ALTINCI BÖLÜM

Taahhütname

Taahhütname

MADDE 16 - (1) Proje başvuru aşamasında idari, mali ve hukuki taahhütleri içeren taahhütname işletme tarafından KBS üzerinden onaylanır. Taahhütname, başvuru ile birlikte evrak kaydına alınır. Taahhütnamenin onaylanmış olması, KOSGEB'i taahhüt altına sokmadığı gibi, müracaat eden açısından da kazanılmış hak teşkil etmez.

(2) Desteklemeye ilişkin ilk kurul kararının evrak kaydına alındığı tarih, projenin başlangıç tarihi olarak kabul edilir.

(3) Herhangi bir destek ödemesi veya erken ödeme yapılmamış olması şartıyla; proje başlangıç tarihinden itibaren 2 ay içinde işletmenin onaylanan projesi kapsamında destekten yararlanmak istemediğine dair yazılı olarak talepte bulunması halinde, proje başvurusu ilgili uygulama birimi tarafından iptal edilir. Aksi halde işletme, onaylanan projesi kapsamında destekten yararlanmış sayılır.

(4) Proje başlangıç tarihi itibarıyla KOBİ vasfını taşıyan işletmeler sonraki yıl KOBİ Bilgi Beyannamelerine göre KOBİ vasfını kaybetse bile proje destekleri kazanılmış hak olarak değerlendirilir ve işbu uygulama esaslarında belirtilen diğer hükümlere uygun olmak kaydıyla projeler sürdürülerek ödemeler yapılabilir.²³

YEDİNCİ BÖLÜM

Revizyon

Proje Revizyonu

MADDE 17 - (1) İşletme, proje uygulama sürecinde; proje faaliyetleri, faaliyet - zaman planı, proje süresi ve giderleri için proje teklif çağrısında belirlenen esaslar dahilinde revizyon talep edebilir. Revizyon talebi, 12 ay ve daha kısa süreli projelerde 1 kez, 12 aydan uzun süreli projelerde en fazla 2 kez yapılabilir.

(2) İşletme en erken proje başlangıç tarihinden 4 ay sonra KBS üzerinden projesinin değişikliğe açılmasını talep edebilir. Proje, işletmeden sorumlu personel tarafından 7 gün içinde KBS üzerinden değişikliğe açılır.

(3) İşletme, revizyon talebini ve projedeki değişiklikleri KBS üzerinden Proje Revizyon Talep Formuna işler ve proje süresi tamamlanmadan en geç 2 ay öncesine kadar sistem üzerinden formu onaylar. Formdaki düzeltme işlemleri revizyon talep sayısını arttırmaz. Düzeltme işlemleri gerekçesiyle Proje Revizyon Talep Formunun işletme tarafından onaylanabileceği son tarih aşılamaz.

(4) Değişikliğe açılmış durumdaki proje, işletmenin talep etmesi halinde uygulama biriminin bildirimine üzerine bilgi işleminden sorumlu KOSGEB birimi tarafından değişikliğe açılmadan önceki haline göre onaylı hale getirilir. Bu durumda revizyon talep hakkı kullanılmış sayılmaz.

(5) İşletme, desteklemeye ilişkin ilk kurul kararındaki toplam destek tutarında artış olacak şekilde revizyon talep edemez, etmesi durumunda kurul tarafından toplam destek tutarında artış olacak şekilde karar alınamaz.

(6) Revizyon talebi 15 gün içinde Kurul Bilgilendirme Formu ile birlikte KBS üzerinden kurul sekreteryasından sorumlu KOSGEB birimine iletilir.

(7) Revizyon talebi, kurul sekreteryasından sorumlu KOSGEB birimi tarafından değerlendirilmek üzere KBS üzerinden kurula sunulur.

(8) Kurul tarafından proje teklif çağrısında belirlenen kriterler dikkate alınarak revizyon talebi değerlendirilir. Revizyon talebi; işletmenin revizyon talebini onaylamasından itibaren en geç 45 gün içerisinde sonuçlandırılır.

(9) Revizyon talebi kapsamında, proje teklif çağrısında belirtilen proje süresi üst sınırı dikkate alınmaksızın, toplam proje süresi 36 ayı geçmemek kaydıyla kurul kararı ile bir defaya mahsus 4 ay ek süre verilebilir.

(10) Revizyon talebine ilişkin kurul kararı Kurul Karar Formuna işlenir, kurul üyelerine imzalatılarak evrak kaydına alınır. Kurul kararı işletmeye bildirilmek üzere ilgili uygulama birimine iletilir veya kurumsal evrak kayıt programından ilgili uygulama birimine yönlendirilir. Kurulun kararının evrak kaydına alındığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde kurul kararı KBS üzerinden işletmeye bildirilir. Bildirimde, varsa proje süresindeki artıştan kaynaklanan teminat süresi değişikliği ile ilgili bilgi de verilir.

(11) Revizyon başvurusunun işletmeden sorumlu personel tarafından değişikliğe açılmasından itibaren revizyon talebine ilişkin kurul kararı evrak kaydına alınıp onaylanana kadar destek ödemesine ilişkin KBS üzerinden işlem yapılamaz.

(12) Kurul revizyon kararı ile revize edilen gider kalemleri için; revizyon dahil proje süresi içinde satın alınmış olmak kaydıyla, revizyon talep tarihi veya kurul kararı tarihi dikkate alınmaksızın destek ödemesi yapılabilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İzleme, Sonlandırma ve Tamamlama

Proje süresince izleme

MADDE 18 - (1) Destek kapsamına alınan her bir projenin faaliyet aşamaları ile proje sonucunun izlenmesi ve değerlendirilmesi, kurulun kabul ettiği projeye uygun olarak proje süresince ve sonrasında olmak üzere işletmeden sorumlu personel tarafından yapılır.

(2) Projesi onaylanan işletme için, projenin dörder aylık uygulama dönemlerinin bitiş tarihlerinden oluşan izleme takvimi KBS üzerinden kurul kararı ile birlikte işletmeye bildirilir.

(3) İşletmeden sorumlu personel, proje başlangıç tarihinden itibaren dörder aylık uygulama dönemlerini esas alarak projeyi Dönemsel İzleme Formu ile izler. Kurul kararında bulunan hizmet alımı gider grubu veya diğer gider grubu kapsamında harcama yapılmışsa, işletme tarafından hazırlanan Hizmet Alımları Gerçekleşme Raporunu işletmeden temin eder. Dönemsel İzleme Formunu ve Hizmet Alımları Gerçekleşme Raporunu KBS'ye kaydeder.

(4) Dönemsel İzleme Formunun izlemeye esas uygulama döneminin bittiği tarihten itibaren en geç 1 ay içerisinde KBS'ye kaydedilmesi esastır.

(5) İşletmeden sorumlu personel;

a) Proje faaliyetlerinin gerçekleşme ve faaliyet-zaman planına uygunluk durumunu ve kurul tarafından destekleme kararı alınan giderlere ilişkin gerçekleştirmeleri ve projenin genel durumunu değerlendirir.

b) Gerçekleşen giderlerin asgari nitelikleri ve/veya teknik özellikleri karşılamaması durumunda bu hususu Dönemsel İzleme Formunda belirtir.

c) İşletmenin; kurul kararında bulunan hizmet alımı gider grubu veya diğer gider grubu kapsamında harcaması bulunduğunu beyan etmesine rağmen Hizmet Alımları Gerçekleşme Raporunu sunmaması ya da raporda yeterli bilgi bulunmaması durumunda, ilgili giderlerin tespitinin yapılamadığını Dönemsel İzleme Formunda belirtir. Bu kapsamdaki giderleri; varsa sonraki dönemlere ilişkin izlemede, işletmenin sunduğu rapora göre sonraki dönemlerin Dönemsel İzleme Formunda değerlendirir.

ç) Proje başvuru formu hazırlama aşamasında danışmanlık hizmeti alınmış ise bu husus ilk döneme ilişkin izleme sırasında sunulacak olan Hizmet Alımları Gerçekleşme Raporunda belirtilmelidir. Aksi halde, bu gidere ilişkin ödeme yapılmaz.

d) İşletme tarafından sonraki uygulama döneminde yurtdışından akreditifli makine-teçhizat satın alınacaksa, bu hususu Dönemsel İzleme Formunda belirtir. Son Dönemsel İzleme Formunda akreditifli alım seçeneği kullanılamaz.

e) Gerçekleşmeyen faaliyetleri değerlendirerek söz konusu faaliyetlerin;

1) Projenin ilerleyişini önemli ölçüde etkilemeyeceği değerlendiriliyorsa buna ilişkin görüşünü,

2) Projenin ilerleyişini önemli ölçüde etkileyecek bir faaliyet olmasına rağmen bir sonraki faaliyet döneminde gerçekleştirilebileceği değerlendiriliyorsa buna ilişkin görüşünü,

3) Belirlenen dönemde gerçekleştirilmemesinin projenin başarılı sonuçlanmasına engel olabileceği değerlendiriliyorsa kurula sevk edilmesine ilişkin görüşünü, Dönemsel İzleme Formunda belirtir.

f) Son döneme ilişkin Dönemsel İzleme Formunda ayrıca projenin başarıyla tamamlanıp tamamlanmadığına ilişkin değerlendirmesini belirtir.

(6) Kurul tarafından destekleme kararı alınan giderler ve proje faaliyetleri işletme imkanları veya farklı kaynaklarla da gerçekleştirilebilir.

(7) Kurul tarafından destekleme kararı alınmayan giderler ve sadece bu giderler ile ilişkilendirilmiş faaliyetler izlenmez.

Sonlandırma

MADDE 19 - (1) Dönemsel İzleme Formunda projenin ilerleyişini önemli ölçüde olumsuz etkileyecek hususlar dolayısıyla projenin kurula sevk edilmesi gerektiğine ilişkin bir değerlendirme yapılmışsa, bu hususlar kurul tarafından değerlendirilerek projenin devamına veya sonlandırılmasına karar verilir.

(2) Proje süresinde işletmenin devri veya başka bir işletme ile birleşmesi hususu işletme tarafından uygulama birimine bildirilir. Bu husus kurul tarafından değerlendirilerek projenin devamına veya sonlandırılmasına karar verilir.

(3) İşletmenin tasfiyesinin başlaması veya kapanması halinde proje kurul kararıyla sonlandırılır.

(4) Projenin sonlandırılması durumunda işletmenin durumu kurul tarafından değerlendirilir. Kurula sunulan bilgi ve belgeler doğrultusunda yapılan değerlendirme neticesinde, sonlandırmanın; işletmenin kastı veya ağır kusuru bulunmaksızın faaliyetlerini engelleyecek nitelikte ölüm, ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk, yangın, deprem, su basması, hırsızlık, finansal yetersizlik, projenin başarılı sonuçlanma ihtimalinin ortadan kalktığına ilişkin değerlendirme içeren Dönemsel İzleme Formu veya kurul tarafından uygun bulunan buna benzer gerekçeler nedeniyle oluştuğuna karar verilmesi halinde yapılan geri ödemesiz desteklerin iadesi istenmez, geri ödemeli destekler sürecine uygun olarak tahsil edilir. Aksi takdirde geri ödemesiz destekler ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsil edilir. Geri ödemeli destekler ise sonlandırmaya ilişkin kurul karar tarihinde muaccel hale gelir ve ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsil edilir. Bu kapsamda, geri ödemeli desteklerin tahsili için işletmeye (teminatın KGF'den alınması durumunda ayrıca KGF'ye) yazı ile; borcunu tebliğ tarihini (yazının muhataba ulaştığı tarih) takip eden 7 gün içinde yasal faizi ile birlikte ödemesi gerektiği, ödemediği takdirde teminatının nakde çevrileceği bildirilir. Buna rağmen faiziyle birlikte ödeme yapılmadığı takdirde; borç, destek ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte teminat nakde çevrilmek suretiyle ve varsa faizden dolayı teminatın karşılamadığı tutarlar işletmeden ayrıca iade alınmak ya da yasal takip başlatılmak suretiyle tahsil edilir.

(5) Projesi sonlandırılan işletme, sonlandırmaya ilişkin kurul kararından itibaren 2 yıl süreyle, program kapsamında KOSGEB tarafından ilan edilecek proje teklif çağrılarında proje başvurusunda bulunamaz. Sonlandırmaya ilişkin kurul kararının proje süresinin bitiş tarihinden sonra alınması durumunda iki yıllık sürenin başlangıcı olarak proje süresinin bitiş tarihi esas alınır.

Projenin tamamlanması

MADDE 20 - (1) İşletme tarafından, proje süresinin bitiminden sonraki 1 ay içerisinde Proje Sonuç Raporu hazırlanır ve KBS üzerinden sunulur. Süresi içinde Proje Sonuç Raporunun sunulmaması durumunda; KBS üzerinden yapılan bildirim tarihinden itibaren 15 gün içerisinde işletmenin, raporu KBS üzerinden sunması gerekir. İşletmenin Proje Sonuç Raporunu verilen ek süre içerisinde de KBS üzerinden sunmaması halinde kurul tarafından projenin başarı ile tamamlanmadığına karar verilir ve varsa bekleyen destek ödemeleri yapılmaz.

(2) Proje başvurusunda açık kaynak kodlu yazılım kullanılacağını beyan eden ve proje süresi içinde kullanan işletme, Proje Sonuç Raporunda açık kaynak kodlu yazılım kullandığını beyan ederek ilave % 15 destek oranından yararlanma talebinde bulunabilir.

(3) Proje Sonuç Raporu, Dönemsel İzleme Formları ve Kurul Bilgilendirme Formu ile birlikte değerlendirilmek üzere KBS üzerinden kurula sunulur. Proje Sonuç Raporu kurul tarafından; proje bütünlüğü, faaliyetlerin gerçekleşme durumu, gerçekleşmeyen faaliyetlerin proje başarısına olan etkisi ve projenin beklenen sonuçlarına genel olarak ulaşma durumu gibi hususları dikkate alarak değerlendirilir ve projenin başarı ile tamamlanıp tamamlanmadığına karar verilir. Kurul kararı ve varsa geri ödeme takvimi işletmeye KBS üzerinden bildirilir.

(4) Projenin başarılı tamamlandığına karar verilmemesi durumunda, Proje Sonuç Raporunun süresi içinde veya varsa verilen ek süre içinde sunulmuş olması şartıyla; uygun bulunan faaliyetlere ilişkin destek ödemeleri yapılır.

(5) Son izleme dönemine ilişkin Dönemsel İzleme Formunda projenin ilerleyişini önemli ölçüde olumsuz etkileyecek hususlar dolayısıyla projenin kurula sevk edilmesi gerektiğine ilişkin bir değerlendirme yapılmış ise kurul öncelikle projenin sonlandırılması hususunu görüşerek karar verir. Sonlandırma kararı verilmemişse projenin başarı ile tamamlanıp tamamlanmadığına karar verilir.

(6) Projenin başarılı tamamlanmasına karar verilmesi durumunda; geri ödemeli destekler sürecine uygun olarak tahsil edilir.

(7) Projenin başarılı tamamlanmasına karar verilmemesi durumunda geri ödemeli destekler sürecine uygun olarak tahsil edilir, yapılan geri ödemesiz desteklerin iadesi istenmez.

(8) Projesinin başarılı tamamlandığına karar verilmeyen işletme, proje süresinin bitiş tarihinden itibaren 2 yıl süreyle, program kapsamında KOSGEB tarafından ilan edilecek proje teklif çağrılarında proje başvurusunda bulunamaz.

Proje sonrası izleme

MADDE 21 - (1) Proje süresinin bitiş tarihinden 1 yıl sonra, işletmeden sorumlu personel tarafından Proje Sonrası İzleme Formu düzenlenerek izleme yapılır.

(2) Proje Sonrası İzleme Formunda yer alan bilgilerden idari kayıtlardan elektronik ortamda temin edilebilecek olanlar KBS üzerinden otomatik olarak alınır.

(3) Program Sonrası İzleme Formu ile alınan bilgiler uygulama birimi tarafından KBS'ye yüklenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Destek Ödemeleri, Erken Ödeme, Geri Ödeme ve Teminat

Destek Ödemeleri

MADDE 22 - (1) Dönemsel İzleme Formunun işletmeden sorumlu personel tarafından KBS'ye kaydedilmesinin ardından Ödeme Talep Formu işletme tarafından KBS üzerinden doldurulur ve eki ödeme belgeleri yüklenerek ödeme talep edilir.

(2) Dönemsel İzleme Formunda gerçekleştirildiği belirtilen giderler ve yurtdışından akreditifli makine-teçhizat satın alınacağı belirtilen giderler için ödeme talep edilebilir.

(3) Değerlendirilmek üzere kurula sevk edilen projelerle ilgili olarak projenin devamı yönünde karar alınmadan ödeme talep edilemez.

(4) Destek ödeme talebinde bulunulabilmesi için, destek kapsamındaki giderlere ilişkin bedellerin işletme tarafından banka / PTTBank aracılığıyla ödenmesi esas olup, vadeli işlemler dâhil olmak üzere ödemenin ya da katkı payının ödemesinin tamamlanmış olması gerekir. Banka kredi kartı ile yapılan taksitli/vadeli ödemelerde, vade sonu dikkate alınmaksızın ödeme tamamlanmış sayılır.

(5) Banka / PTTBank aracılığıyla ödemeden kastedilen, bankacılık enstrümanları ile yapılan her türlü ödemedir (dekont ya da hesap ekstreleriyle belgelendirilmek şartı ile kredi kartı, çek, ciro edilemez senet vb.). Ödemenin hizmet sağlayıcıya üçüncü kişiler tarafından banka / PTTBank aracılığıyla yapılması durumunda, dekontta; ödemenin kimin borcuna karşılık yapılmış olduğu veya ilgili fatura tarihi ve numarası bilgilerinin bulunması, dekontta bu bilgilerin eksik/yetersiz olduğu hallerde işletmenin borcunun ödendiğini gösteren hizmet sağlayıcı yazısının ayrıca sunulması gerekir. İşletmenin ciro ettiği çek ile yapılan ödemelerde, çek fotokopisi ya da hizmet sağlayıcı imzalı çek giriş belgesi ile birlikte işletmenin borcunun ödendiğini gösteren hizmet sağlayıcı yazısının sunulması gerekir.

(6) Destek ödeme talebi; tamamlamaya ilişkin kurul kararının evrak kaydına alındığı tarihten itibaren 4 ay sonrasına kadar yapılmalıdır. Bu sürenin sonundan itibaren 2 ay içerisinde mazereti ile ödeme talebinde bulunan işletmenin mazereti uygulama birimi tarafından uygun bulunursa ödeme talebi işleme alınır. Bu fıkrada belirtilen sürelerin dışında yapılan ödeme talepleri işleme alınmaz.

(7) Desteklenen mal ve hizmet alımına ilişkin ödeme belgeleri ile hizmet içeriğine ilişkin belgeler işletme tarafından muhafaza edilir. KOSGEB yetkililerince gerek görülmesi halinde talep edilen her türlü bilgi ve belge ilgililerce ibraz edilir ve gerekli kolaylık sağlanır.

(8) Banka / PTTBank dekont tarihlerinin; proje başlangıç tarihinden önce olmaması ve ödeme talebinin yapılabileceği son tarihten sonra olmaması gerekir. Banka kredi kartı ile yapılan taksitli/vadeli ödemelerde kredi kartı ödeme işlemi tarihinin bu fıkrada belirtilen süre şartına uygun olması yeterlidir. Proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı giderinde; fatura tarihinin proje teklif çağrısının ilan edildiği tarihten ve proje süresi içinde düzenlenen fuarlara ilişkin giderlerde ödeme tarihine bakılmaz.

(9) Projesi sonlandırılan, tasfiyesi başlayan veya kapanan işletmelere ödeme yapılmaz.

(10) İşletmeden sorumlu personel tarafından Uygulama Esaslarında tanımlı işlem adımlarına göre süreç kontrolü yapılarak Destek Ödeme Oluru hazırlanır ve uygulama birimi müdürünün oluruna sunulur. Destek Ödeme Oluru hazırlanırken Destek Programı Dönemsel İzleme Formu dikkate alınır.

(11) Destek ödemeleri, KOSGEB Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesinde belirtilen ödeme belgeleri ile birlikte Ödeme Emri Belgesinin eki olarak, ön mali kontrole tabi tutulanlar Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı İç Kontrol Müdürlüğüne, tabi tutulmayanlar ise ilgili Muhasebe Müdürlüklerine gönderilir.

(12) İlgili Muhasebe Müdürlüğü tarafından ödeme; işletmenin belirttiği banka hesabına, hizmet sağlayıcının banka hesabına veya akreditif açtırılmak üzere blokeli olarak işletme hesabına yapılır.

(13) İşletmenin ilgili mevzuatta belirtilen limitlerin üzerinde vergi ve/veya SGK borcu olması durumunda işletmenin Ödeme Talep Formunda yer alan talebi doğrultusunda; öncelikle borç tutarı destek tutarından mahsup edilerek ilgili kurum/kuruluşun banka hesabına, varsa kalan tutar, işletmenin banka hesabına destek ödemesi olarak aktarılır.

(14) İşletmenin Ödeme Talep Formunda yer alan talebi doğrultusunda ilgili mevzuatta belirtilen limitlerin üzerinde SGK borcu ve/veya vergi borcu olmaması şartı ile sadece makine-teçhizat ve yazılıma (yazılıma ilişkin eğitim- danışmanlık hariç) ilişkin satın alımlar için uygulama biriminin de uygun bulması halinde hizmet sağlayıcıya ödeme yapılabilir. Bu durumda; öncelikle işletmeye ait katkı payı, vergi ve benzeri farkların hizmet sağlayıcıya ödenmiş veya akreditif hesabına yatırılmış olması gerekir. Satın alımın yurtdışından akreditifli yapılması durumunda; hizmet sağlayıcının adına Gayri Kabili Rücu Akreditif açılması için, akreditif açtırma talimatı ile birlikte işletmenin banka hesabına blokeli olarak yapılır.

(15) Satın alımın yurtdışından akreditifli yapılması durumunda; satın alınan makine-teçhizat takip eden izleme dönemlerinde işletmeden sorumlu personel tarafından Dönemsel İzleme Formunda belirtilir. Yurtdışından akreditifli alınan makine-teçhizatın proje süresince izleme aşamasında işletmede tespit edilememesi veya kurul karar formunda yer alan asgari teknik özellikleri karşılamaması durumunda KOSGEB Uygunsuzluk Yönergesine göre işlem yapılır. Faturadaki tutar destek ödemesinde esas alınan proforma fatura/proforma fatura yerine geçen belgedeki tutardan düşükse, aradaki farktan kaynaklanan fazla destek ödemesi uygulama birimi tarafından destek ödemesinin yapıldığı tarihten itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte işletmeden tahsil edilir.

(16) İşletme; sahip ve ortakları ile bunların eşinden, annesinden, babasından, kardeşinden, çocuğundan ve bunların sahibi/ortağı olduğu işletmelerden destek kapsamında mal/hizmet satın alamaz. Böyle bir durumun tespit edilmesi durumunda destek ödemesi yapılmaz, ödeme yapıldıktan sonra tespiti halinde ise KOSGEB Uygunsuzluk Yönergesine göre işlem yapılır.

(17) Ödemeye esas belgelerde destek tutarı hesaplanırken vergi, harç ve benzeri giderler destek kapsamı dışında tutulur.

(18) Kurul tarafından uygun görülen ve projeye konu satın alınan makine- teçhizat ve yazılım için sunulan yerli malı belgesinin, fatura tarihi itibarıyla güncel olması veya fatura tarihinden sonra alınması halinde proje süresi içerisinde alınmış olması şartı aranır.

(19) Yerli malı belgesi gibi destek oranına / tutarına etki eden belgelerin işletme tarafından ödeme işlemi tamamlandıktan sonra sunulup destek tutarının yeniden hesaplanması talep edilemez. KOSGEB tarafından ilgili mevzuatında işlem adımları ve şartları tanımlanan ve buna göre sonradan yapılabilen ek ödemeler bu fıkra hükmünden istisnadır.

(20) Destek tutarı, desteklenecek gider kalemleri dikkate alınarak fatura tutarı üzerinden yapılan hesaplamalar sonucunda belirlenir. Ancak hesaplanan destek tutarı, kurul tarafından gider kalemi için belirlenen desteklemeye esas tutar üzerinden hesaplanacak destek tutarını ve destek üst limitlerini aşamaz.

(21) Kurulun desteklenmesine karar verdiği her bir gidere ait özellikler; asgari nitelikleri ve/veya teknik özellikleri ifade eder. Uygulama birimi tarafından, gerçekleşen gider kaleminin;

a) Kurul kararındaki asgari şartları taşıması durumunda, söz konusu gider kalemine ilişkin kurulun belirlediği desteklemeye esas tutar dikkate alınarak destek ödemesi yapılır.

b) Kurul kararındaki asgari şartları taşıyamaması durumunda ise; uygulama birimi tarafından bu husus kurula sunulur. Gerçekleşen giderin asgari nitelikleri ve/veya teknik özellikleri ve desteklemeye esas tutarı kurul tarafından yeniden değerlendirilir ve uygun bulunan giderler için destek ödemesi yapılabilir.

(22) Yurt dışı hizmet alımlarında yurt dışı hizmet sağlayıcısı tarafından fatura düzenlenemediği durumlarda ücretin ödendiğini gösteren belge ödeme belgesi olarak kullanılır.

(23) Destek kapsamında satın alınan mal ve hizmetlerde bedelin faturada sadece döviz cinsinden belirtilmesi durumunda, “Gösterge Niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kurları” tablosunda yer alan döviz alış kuru üzerinden faturanın düzenlendiği tarih, yurt dışı hizmet sağlayıcıya ödeme yapılması durumunda ise akreditif açtırma talimatı tarihi esas alınarak Türk Lirası olarak ödeme yapılır. Söz konusu tabloda yer almayan kurlar için ise “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Alım Satım Konu Olmayan Dövizlere İlişkin Bilgi Amaçlı Kur Tablosu” Türk Lirası karşılığı kullanılır.

(24) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından döviz kurunun belirlenmediği (resmi tatiller, hafta sonları ve yarım gün çalışılan) günlerde düzenlenen faturalarda, söz konusu günlerden önceki ilk iş gününde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından yayınlanan tablolar dikkate alınır.

Erken ödeme

MADDE 23 – (1) İşletmenin talep etmesi halinde, teminat karşılığında erken ödeme yapılabilir.²⁴ Erken ödeme tutarı, projenin kabul edildiği ilk kurul kararında belirtilen tahmini geri ödemeli destek tutarının %50’sini geçemez. Ödenecek tutar, proje teklif çağrısındaki toplam geri ödemeli destek üst limitinin %50’sinden fazla olamaz.²⁵ Erken ödeme, erken ödemeye ilişkin teminat ve mahsup işlemlerine dair hususlar, KOSGEB Destek Programları Erken Ödeme Usul ve Esaslarında belirlenir.

Projede açık kaynak kodlu yazılım kullanımının beyanı durumunda yapılacak işlemler ve ödeme

MADDE 24 – (1) Proje başvurusunda açık kaynak kodlu yazılım kullanılacağına dair beyan bulunan işletme, Proje Sonuç Raporunda açık kaynak kodlu yazılımı proje süresi içinde kullandığını beyan ederek ilave % 15 destek oranından yararlanma talebinde bulunabilir. Proje başvurusunda ve proje sonucunda işletme tarafından açık kaynak kodlu yazılım kullanıldığının beyan edilmemesi durumunda bu oran uygulanmaz.

(2) %15 ilave destek oranı, personel dışındaki geri ödemesiz destek kapsamında ödemesi gerçekleşen giderler için uygulanır. Daha önce yapılan ödemeler ile geri ödemesiz destek üst limitine ulaşılmışsa %15 ilave destek oranından yararlanma talebinin reddedildiği uygulama birimi tarafından işletmeye bildirilir.

(3) Kamu destekleriyle başarılı tamamlanmış, TÜBİTAK, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ya da Ar-Ge Merkezi projelerinin çıktısı olan ürün geliştirme başvuruları için kurul tarafından % 15 ilave destek oranı uygulanmasına karar verilmişse, açık kaynak kodlu yazılım kullanımıyla ilgili ilave destek oranı uygulanmaz. %15 ilave destek oranından yararlanma talebinin reddedildiği uygulama birimi tarafından işletmeye bildirilir.

(4) İlave destek oranı uygulanmasına konu olan açık kaynak kodlu yazılım türleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Bilgisayar destekli tasarım (CAD) yazılımları: Bilgisayar ve yazılım teknolojileri kullanarak ölçü bilgilerini içerecek şekilde ürün tasarlanması amacıyla kullanılacak yazılımlardır. İmalat sanayi ürünlerine yönelik tasarımda kullanılabilirlik ön şarttır.

b) Bilgisayar destekli üretim (CAM) yazılımları: Bilgisayar ve yazılım teknolojileri kullanarak üretim tezgahlarına üretime ilişkin komutların gönderilmesi ve ürünün tezgahta otomatik olarak işlenmesi amacıyla kullanılacak yazılımlardır.

c) İmalat sektörüne yönelik kurumsal kaynak planlaması (ERP) yazılımları: Bilgisayar ve yazılım teknolojileri kullanarak imalat sektöründe bütünleşik şekilde; üretim planlamasının, malzeme ihtiyaç planlanmasının, imalat kaynakları planlamasının yapılması ve finans, satış-dağıtım, satın alma, pazarlama, insan kaynakları işlevlerinin yönetilmesi amacıyla kullanılacak yazılımlardır.

ç) Endüstriyel otomasyon yazılımları: İmalat süreçlerinde (stoklama ve yükleme dahil) insan tarafından yapılan işlemler ya da kontrollerin; mekanik, elektronik ve bilgisayar teknolojileri kullanarak azaltılması ve bunların kısmen veya tamamen otomatik olarak gerçekleştirilmesi amacıyla kullanılacak yazılımlardır.

d) Nesnelerin interneti teknolojisi yazılımları: İnternet / intranet / kablosuz ağ şebekeleriyle birbirine bağlı fiziksel nesnelere (makineler, robotlar, araçlar, sensörler, çalıştırıcılar, kontrolörler) arasında iletişim ve/veya bu nesnelere merkezi veri tabanlarına ve bulut sistemlerine veri transferi altyapısını oluşturarak, nesnelere ilişkin eylemlerin bu iletişim sonucunda hayata geçirilmesini sağlayan yazılımlardır.

e) İmalat sanayinde yapay zeka yazılımları: Siber fiziksel sistemlerin insan müdahalesi olmadan otonom şekilde işler hale gelmesini sağlayan, öğrenme algoritmasına sahip yazılımlardır. İmalat sanayinde kullanılabilirlik ön şarttır.

(5) Proje sonucunda işletme tarafından açık kaynak kodlu yazılım kullanıldığının beyan edilebilmesi ve %15 ilave destek oranından yararlanma talebinde bulunulabilmesi için aşağıdaki şartların karşılanması gerekir.

a) Belirtilen açık kaynak kodlu yazılım türlerinden en az birinin, projenin ana hedeflerine ulaşılması ve beklenen sonuçların elde edilmesi için önemli ve gerekli olan proje faaliyetlerinin yerine getirilmesi amacıyla proje süresi içinde işletme tarafından kullanılması gerekir.

b) Açık kaynak kodlu yazılımın, alternatif olarak kullanılabilen diğer yazılımlara göre maliyet avantajı sağlamış olması gerekir.

c) Açık kaynak kodlu yazılımın, açık kaynaklı işletim sistemleri ve veri tabanları ile kullanıma uyumlu olması gerekir.

ç) Açık kaynak kodlu yazılımın tüm modüllerinin (hazır kütüphaneler hariç) açık kaynaklı olması gerekir.

(6) İşletmenin Proje Sonuç Raporunda açık kaynak kodlu yazılım kullandığını beyan etmesi durumunda raporda;

a) Kullanılan açık kaynak kodlu yazılım türleri,

b) Kullanılan açık kaynak kodlu yazılım isimleri,

c) Açık kaynak kodlu yazılımların projede kullanım alanları, kullanım gerekliliği ve ilişkili faaliyetler hakkında açıklamalar,

ç) Projenin ana hedefleri ve beklenen sonuçlarına ulaşılmasında, kullanılan açık kaynak kodlu yazılımların önemi ve etkisinin gerekçelendirilmesi,

d) Açık kaynak kodlu yazılımın, alternatif olarak kullanılacak diğer yazılımlarla mukayeseli olarak sağlayacağı maliyet avantajı,

e) Açık kaynak kodlu yazılımın, açık kaynaklı işletim sistemleri ve veri tabanları ile kullanıma uyumluluğu,

f) Açık kaynak lisansı,
hususlarına yer verilir.

(7) Kurul; proje sonucu ile birlikte, projede açık kaynak kodlu yazılım kullanılmış olması dolayısıyla %15 ilave destek oranı uygulanması talebini de değerlendirir ve uygun bulursa projede açık kaynak kodlu yazılım kullanım durumunun tespiti için öğretim elemanı görevlendirilmesine karar verir. Projenin başarılı tamamlanmadığına veya sonlandırılmasına karar verilmesi durumunda, öğretim elemanı görevlendirilmesi için karar alınmaz.

(8) Uygulama birimi tarafından, kurul sekreteryasının karar bildirimini izleyen 15 gün içinde, yazılımın açık kaynak kodlu yazılım olduğunun tespiti için üniversitelerin bilgisayar/yazılım veya elektrik/elektronik bölümlerinden öğretim elemanı görevlendirilir. Öğretim elemanının tespiti olumlu ise, uygulama birimi tarafından 15 gün içinde açık kaynak kodlu yazılım kullanımının proje ana hedefleri ve beklenen sonuçlarına ulaşılması açısından önemi/etkisi ile faaliyetlerin yerine getirilmesi açısından gerekliliğinin değerlendirmesi için öğretim elemanı görevlendirilir. İki konu için aynı öğretim elemanı görevlendirilebilir. Görevlendirilen öğretim elemanları tarafından aşağıdaki raporlar hazırlanır:

a) Açık Kaynak Kodlu Yazılım Tespit Raporu: İşletme tarafından projede kullanıldığı beyan edilen yazılımın ve tüm modüllerinin (hazır kütüphaneler hariç) açık kaynak kodlu olduğunun, ilave destek oranı uygulanmasına konu olan açık kaynak kodlu yazılım türlerine uygun olduğunun, alternatif olarak kullanılabilen diğer yazılımlara göre maliyet avantajı sağlamış olduğunun, açık kaynaklı işletim sistemleri ve veri tabanları ile kullanıma uyumlu olduğunun, açık kaynak lisansına sahip olduğunun kontrol edildiği rapordur.

b) Açık Kaynak Kodlu Yazılım Değerlendirme Raporu: Açık kaynak kodlu yazılımın, projenin ana hedeflerine ulaşılması ve beklenen sonuçların elde edilmesi bakımından önemi / etkisi ile faaliyetlerin yerine getirilmesi açısından gerekliliğine ilişkin değerlendirmenin yapıldığı rapordur.

(9) Her iki rapor türü için; görevlendirmenin öğretim elemanına bildirilmesini takiben 30 gün içinde öğretim elemanı tarafından rapor hazırlanarak uygulama birimine iletilir. Rapor uygulama birimi tarafından evrak kaydına alınır. Raporun süresi içinde iletilmediği durumda öğretim elemanına ödeme yapılmaz. Süresi içinde iletilen raporda eksik tespit edilmesi halinde raporun 15 gün içerisinde uygulama birimine sunulmak üzere yeniden düzenlenmesi talep edilebilir. Yeniden düzenlenmesi talep edilen raporun 15 gün içerisinde uygulama birimine iletilmediği durumda öğretim elemanına ödeme yapılmaz. Raporun belirtilen süreler içinde iletilmemesi, iletilmeyeceğinin tespit edilmesi veya rapordaki eksikliklerin verilen ek süre içerisinde giderilerek iletilmemesi halinde uygulama birimi, öğretim elemanı değişikliği yapabilir.

(10) Açık Kaynak Kodlu Yazılım Tespit Raporu veya Açık Kaynak Kodlu Yazılım Değerlendirme Raporunun olumsuz olması durumunda; %15 ilave destek oranından yararlanma talebinin reddedildiği uygulama birimi tarafından işletmeye bildirilir.

(11) Raporların her ikisinin de olumlu olması durumunda; ödemesi gerçekleşen personel dışındaki geri ödemesiz destekler için %15 ilave geri ödemesiz destek aşağıdaki esaslar çerçevesinde uygulama birimi tarafından hesaplanır.

a) Ödemesi gerçekleşen geri ödemesiz desteklerin gider grubu (makine – teçhizat, yazılım, hizmet, diğer) bazındaki toplam tutarları bulunur. Varsa, yerli malı belgesi kapsamında %15 ilave destek oranı uygulanan gider kalemleri bu toplama dahil edilmez.

b) Her bir gider grubu bazındaki toplam destek tutarı kümülatif geri ödemesiz destek oranına (1 ve 2. bölgelerde %60 x %30 işlemiyle ile bulunan %18 oranı) bölünüp kümülatif ilave destek oranı (1 ve 2. bölgelerde %60 x %15 işlemi ile bulunan %9 oranı) ile çarpılır ve her bir gider grubu bazında ilave ödeme tutarı hesaplanır. Bu tutarla birlikte ödenecek destek tutarı, proje teklif çağrısındaki toplam geri ödemesiz destek üst limitini ve gider grubu bazında belirlenen geri ödemesiz destek üst limitlerini geçemez. Gider gruplarının alt kalemleri bazındaki limitler bu hesapta dikkate alınmaz.

c) Hesaplanan tutar, işletme tarafından geri ödenmesi gereken geri ödemeli destek toplamından eksiltilir ve güncellenen geri ödeme taksitleri işletmeye bildirilir.

ç) İlave ödeme hesaplaması, ödenmesi uygun bulunan geri ödemesiz desteklerin tamamının işletme hesabına aktarımı gerçekleştirildikten sonra yapılır. İşletmenin yazılı talebi üzerine, işletme hesabına aktarımı gerçekleşen cari geri ödemesiz destek tutarı üzerinden de bu hesap yapılabilir. Bu durumda, ödenmesi uygun bulunduğu halde henüz ödemesi gerçekleşmediği için işletme talebi üzerine ilave destek ödeme hesabına katılmayan ödemeler için sonradan hak talep edilemez.

(12) Açık kaynak kodlu yazılım kullanılmış olması dolayısıyla yapılan ilave destek ödemesi, erken ödemededen mahsup edilmez.

Geri ödemeli desteklerde geri ödeme

MADDE 25 – (1) Geri ödemeli destekler kapsamında yapılacak geri ödemeler, proje süresinin bitiş tarihinden sonra 12 ayı ödemesiz olmak üzere, dörder aylık dönemler halinde 6 eşit taksitte yapılır. İlk taksitin geri ödeme tarihi, proje süresinin bitiş tarihinden sonraki 12 aylık süreyi takip eden ilk iş günüdür.

(2) Proje süresinin bitiş tarihinin değişmesi durumunda, geri ödeme takvimi yeniden belirlenir ve işletmeye KBS üzerinden bildirilir. Projenin, proje süresi bitiş tarihinden önce sonlandırılması durumunda, sonlandırmaya ilişkin kurul kararı tarihinde proje süresi bitmiş sayılır ve geri ödeme takviminin yeniden belirlenmesinde bu bitiş tarihi esas alınır.

(3) Geri ödemeli desteklerde, geri ödemeler zamanında ödendiği takdirde faiz ve komisyon uygulanmaz.

(4) Geri ödemeli destek kapsamında taksitlerden herhangi birinin vadesinde ödenmemesi halinde, işletmeye (teminatın KGF'den alınması durumunda ayrıca KGF'ye) yazı ile, borcunu vadesinde ödemediği, tebliğ tarihini (yazının muhataba ulaştığı tarih) takip eden 7 gün içinde ilgili taksite ilişkin geri ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte borcunu ödemesi gerektiği, belirtilen sürede yasal faiziyle birlikte ödemenin yapılmaması halinde borcun tamamının (ilgili taksit ve kalan taksitlerin tamamı) muaccel hale geleceği ve teminatının nakde çevrileceği bildirilir. Buna rağmen faiziyle birlikte ödeme yapılmadığı takdirde; borç, borcun muaccel hale geldiği tarihten itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte teminat nakde çevrilmek suretiyle ve varsa faizden dolayı teminatın karşılamadığı tutarlar işletmeden ayrıca iade alınmak ya da yasal takip başlatılmak suretiyle tahsil edilir.

Geri ödemeli desteklere ilişkin teminat mektubu ve kefalet mektubu

MADDE 26 – (1) Geri ödemeli desteklerde, destek ödemesinin yapılabilmesi için; destek ödemesinden önce işletmeden, geri ödemeli destek tutarı kadar teminat alınır.

(2) Banka teminat mektubu alınması durumunda; teminat mektubunun son geri ödeme tarihinden asgari 2 ay sonrasını kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekir. Ancak işletmenin uzun süreli banka teminat mektubu temin edememesi halinde asgari 1 yıl süreli banka teminat mektubu kabul edilebilir. Banka teminat mektubunun vadesinin son geri ödeme tarihinden

asgari 2 ay sonrasını kapsaması halinde 1 yıldan kısa süreli banka teminat mektubu kabul edilebilir.

(3) Banka teminat mektubu ile ilgili iş ve işlemlerde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Banka teminat mektubunun “konu” kısmında “KOSGEB Destekleri” ifadesi yazılmış olmalıdır.

b) Banka teminat mektubunda “KOSGEB’in yazılı muvafakati alınmadan iş bu teminat mektubunun risk kapaması ve çıkışı yapılmayacaktır.” ifadesi yazılmış olmalıdır.

c) Banka teminat mektubunun, işletme adı/unvanına yazılmış olması ve Ticaret/Esnaf Sicil Gazetesi’nde yer alan adı/unvanı ile bire bir örtüşmesi esastır.

ç) Banka teminat mektubunun tutarlarını belirleyen rakam ve yazı ifadeleri birbiri ile uyumlu olmalıdır.

d) Banka Teminat Mektubuna ilişkin olarak ilgili bankadan uygulama birimi tarafından teyit yazısı alınmalıdır.

e) KOSGEB lehine verilen banka teminat mektubu, “kesin teminat mektubu” olmalıdır.

(4) Vadesi gelen süreli banka teminat mektubunun takibi ve tahsili işlemleri aşağıdaki şekilde yapılır:

a) Banka teminat mektubunun, süresi dolmadan 1 ay öncesinden yenilenmesi hususunda hatırlatma yazısı gönderilir. Yazıda banka teminat mektubunun vade tarihinden 5 iş günü öncesine kadar yenilenerek uygulama birimine teslim edilmesi gerektiği hususu belirtilir.

b) Banka teminat mektubunun yenilenmemesi halinde, işletmeye ait banka teminat mektubu vade tarihinden önce nakde çevrilir.

c) Teminat mektubunun yenilenmesi durumunda asgari kalan borç tutarı kadar yeni teminat mektubu kabul edilebilir.

(5) KGF kefalet mektubu alınması durumunda ise; son geri ödeme tarihini takip eden ikinci ayın son gününü kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekir. KGF tarafından verilen Kefalet Mektubu ile ilgili iş ve işlemlerde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Kefalet mektubunda KOSGEB destek programının açık adının yer alması ve işletmenin adı/unvanı ile Ticaret/Esnaf Sicil Gazetesi’nde yer alan adı/unvanın bire bir örtüşmesi esastır.

b) Kefalet mektubunun tutarlarını belirleyen rakam ve yazı ifadeleri birbiri ile uyumlu olmalıdır.

c) Kefalet Mektubuna ilişkin teyit yazısı KGF tarafından ilgili uygulama birimine gönderilmiş olmalıdır.

(6) Proje süresinin uzaması halinde işletmeden, yeni belirlenen ödeme takvimine göre; banka teminat mektubu için son geri ödeme tarihinden asgari 2 ay sonrasını kapsayacak şekilde, kefalet mektubu için son geri ödeme tarihini takip eden ikinci ayın son gününü kapsayacak şekilde teminat alınır.

ONUNCU BÖLÜM

Çağrı Süreci

Proje teklif çağrısının tasarımı ve onaylanması

MADDE 27 – (1) Proje teklif çağrısı; kalkınma planları ve yıllık programlarda belirlenen hedefler ile stratejik dokümanlardaki öncelikler dikkate alınarak ilgili Başkanlık birimi koordinasyonunda hazırlanır.

(2) Proje teklif çağrısı hazırlık çalışmasına, çağrının ilan edileceği yıldan önceki yıl başlanır ve proje teklif çağrısı aynı yılın on birinci ayının sonuna kadar Başkanlık Makamının onayına sunulur. Başkanlığa verilen görevlerin ifası için gerekli olduğunda olağan hazırlık çalışması takviminin dışında da proje teklif çağrısı hazırlanabilir. Her iki durumda da çağrının ilan tarihi ile son başvuru tarihi arasında 30²⁶ günden az olmayacak şekilde yeterli süre olması sağlanır.

(3) Proje teklif çağrısı, ilgili Başkanlık birimi koordinasyonunda Proje Teklif Çağrısı Teknik Komitesi tarafından hazırlanır. Komitede üye olarak; Başkanlığın ana hizmet birimi statüsündeki Daire Başkanlıkları ile mali hizmetlerden sorumlu Daire Başkanlığı, Daire Başkanı veya Müdür seviyesinde temsil edilir. Çalışmalara söz konusu Daire Başkanlıkları adına en az bir KOBİ Uzmanı / Uzman Yardımcısı da katılır. İlgili Başkanlık birimi tarafından diğer personeller de komiteye davet edilebilir. Proje Teklif Çağrısı Teknik Komitesi toplantı notları ve varsa alınan tavsiye kararları e-posta ile üyelerle paylaşılır. Alınan kararlar tavsiye niteliğinde olup, çağrılara ilişkin nihai kararlar Başkanlık Makamı tarafından alınır.

(4) Proje teklif çağrısı, Başkanlık Makamı Oluru ile yürürlüğe girer ve KOSGEB'in www.kosgeb.gov.tr internet adresinde ilan edilir.

(5) Proje teklif çağrısı birden fazla takvim yılını kapsayabilir ve birden fazla başvuru dönemini içerebilir. Bu durumda, teklif çağrısı bütçesi Başkanlık Makamı Oluru ile yıllık veya çağrı dönemi düzeyinde belirlenebilir ve gerekli görüldüğünde ilgili Daire Başkanlığı tarafından sunulan bütçe ya da içerik değişiklikleri Başkanlık Makamı Oluru ile yapılabilir.

ON BİRİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Genel Hükümler

MADDE 28 – (1) Program kapsamında işletmenin aynı anda birden fazla projesi desteklenmez. Başarılı tamamlanan bir projeden sonra yeni bir proje başvurusu, proje süresinin bitiş tarihinden itibaren en az 1 yıl sonra yapılabilir.²⁷ Bu program kapsamında belirlenen üst limitler proje bazlı olup, işletmenin her yeni projesinde destek üst limiti yeniden başlatılır.

(2) Aynı anda birden fazla proje teklif çağrısına çıkılması durumunda, işletmeler proje teklif çağrılarında sadece biri için başvuruda bulunabilir.

(3) Proje teklif çağrısının tekrar ilan edilmesi ve çağrıda bu hususun özellikle belirtilmesi durumunda; önceki çağrı kapsamındaki proje başvurusu kurul değerlendirmesine alınmayan veya kurul değerlendirmesi sonunda olumlu olarak değerlendirilmesine rağmen puan sıralamasına göre bütçe imkanları dahilinde desteklenecek projeler arasına giremeyerek reddedilen işletmeler tekrarlanan çağrıya başvurabilir. Proje teklif çağrısında önceki çağrıya başvuru yapanlarla ilgili kısıtlayıcı hüküm belirtilmemesi durumunda ise bu fıkra dikkate alınmaz.

(4) Programın uygulanma sürecinde, mücbir sebep olarak kabul edilebilecek; deprem, yangın, su baskını, benzeri doğal afetler, kanuni grev, lokavt, genel salgın hastalık, terör eylemleri, sabotaj, savaş, kısmi veya genel seferberlik ilanı gibi hallerin ortaya çıkması

durumunda, bu haller sona erinceye kadar destek sürecinin durdurulması veya devamına KOSGEB Başkanı tarafından karar verilir.

(5) Tüm başvuru ve bildirimler yazılı yapılabileceği gibi elektronik ortamda da yapılabilir. Ayrıca program kapsamındaki tüm belgeler elektronik ortamda alınabilir.

(6) İşletmelere tebliğ edilecek yazılar işletmelerin e-tebligat adreslerine gönderilir.²⁸

(7) Vergi, sosyal güvenlik primi v.b. yasal yükümlülükler hariç olmak üzere aynı gider gerçekleşmesi için farklı kurum/kuruluşlardan destek alınmaz.²⁹

(8) 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar çerçevesinde yatırım desteğinden yararlanan harcamalar için KOSGEB desteklerine başvurulamaz, KOSGEB desteklerinden yararlanan harcamalar için de söz konusu karar kapsamında yatırım desteklerine başvurulamaz. Bu konudaki sorumluluk işletmelere ait olacaktır.³⁰

(9) Hatalı işlemler sonucunda işletmeye fazla veya yersiz ödeme yapıldığının uygulama birimi tarafından tespit edilmesi halinde; yapılan fazla veya yersiz ödemeler, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren hesaplanan yasal faizi ile birlikte işletmeden tahsil edilir.

(10) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararlarına ilişkin olarak, ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem tesis edilir.

(11) Yabancı dilde hazırlanmış her türlü belgenin gerektiğinde yeminli mütercim tarafından yapılmış Türkçe çevirisi istenebilir.

(12) Program kapsamında yapılan proje başvurularının değerlendirme ve izleme süreçlerinde görev alan kişilere sunulan bilgi ve belgeler, başvuru sahibine ait ticari gizli bilgi olarak kabul edilir ve üçüncü kişilere herhangi bir yolla aktarılamaz.

(13) Unvan ve/veya tür değişikliği durumunda değişiklikler işletme tarafından uygulama birimine bildirilir. İşletmenin bilgileri güncellenerek destek sürecine devam edilir.

(14) Proje kapsamında desteklenerek satın alınan makine, teçhizat, donanım, yazılım ve benzeri taşınırların mülkiyeti, işletme tüzel kişiliğine ait olup, proje başlangıç tarihinden itibaren 3 yıl süresince;

a) Söz konusu taşınırlar satılamaz, başka şahıs, kurum/kuruluşlara hiçbir şekilde kiralanamaz veya devredilemez, rehin gösterilemez. Ancak; söz konusu taşınırlar üzerine, KGF tarafından düzenlenmiş kefalet mektubu ile satın alınması halinde KGF tarafından kefalet karşılığı olarak, rehin, bloke, hapis hakkı tesis edilebilir.

b) Söz konusu taşınırlara ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz, tedbiri haciz konulması halinde durum 7 gün içinde tüm belgeleriyle birlikte KOSGEB'e yazılı olarak bildirilir. Aksi halde destek miktarı yasal faizi ile birlikte tahsil edilir. Tedbir/haciz kapsamında taşınırların mülkiyet durumu kurulda değerlendirilir.

c) Tasfiyesi başlayan, kapanan işletmeler ile proje kapsamında geliştirilen ürünün satılması durumunda satılan ürünün mütemmim cüzü olan makine, teçhizat, donanım, yazılım ve benzeri taşınırlar için bu fıkra hükümleri uygulanmaz. Proje süresi içindeki zaman sınırlı yazılım lisanslama veya buluttan erişim ile kullanım giderinin desteklenmesi halinde; işletme projede desteklenen lisanslama veya kullanım dönemi süresince yazılımı başka şahıs, kurum/kuruluşlara hiçbir şekilde kiralayamaz veya devredemez ancak projede desteklenen lisanslama veya buluttan erişim ile kullanım dönemi bittikten sonra yazılımın işletmede bulunup bulunmadığına bakılmaz.

(15) İşletme tarafından proje başlangıç tarihinin işletmeye bildirim tarihinden itibaren son izleme tarihine kadar; iş yerinin görünür bir yerinde en az 30x50 cm ebatlarındaki bir tabelada KOSGEB logosu ile birlikte "Bu işletme KOSGEB tarafından desteklenmiştir." ifadesinin yer alması işletme tarafından sağlanır.

(16) Sürelerin hesaplanmasında, başvurunun yapıldığı gün başlangıç kabul edilerek, ileri doğru sayılacak durumlarda bir sonraki, geri doğru sayılacak durumlarda bir önceki günden itibaren sayılmaya başlanır. Resmi tatil günleri, süreye dâhildir. Sürenin son gününün resmi tatil gününe veya hafta sonuna rastlaması hâlinde, süre tatili takip eden ilk iş günü sonunda biter.

(17) Bu Uygulama Esaslarında ilgili Başkanlık birimleri ve uygulama birimleri açısından tanımlanan süreler, standart işlem süreleri olup bu sürelerin dolmasından sonra yapılan işlemler geçerliliğini yitirmez.

(18) KBS üzerinden alınamayan belgelerden aslının iade edilmesi gereken evrakın aslı veya noter onaylı orijinal sureti görüldükten sonra fotokopileri, uygulama birimi müdürü veya işletmeden sorumlu personel tarafından imzalanıp “Aslının Fotokopisidir” ifadesi düşülür.

(19) 18/11/2008 tarih ve 27058 Resmi Gazete’de yayımlanan “Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmeliğin; “Madde 2 - (2) (Ek fıkra: 5/12/2009 - 27423 sayılı Resmi Gazete Yön\1.mad) 29/6/2004 tarihli ve 5202 sayılı Savunma Sanayii Güvenliği Kanunu kapsamında tesis güvenlik belgesine sahip işyerleri ile 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında bulunan gizlilik dereceli tesislerde çalıştırılanlara ve 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerde belirtilen görevleri yerine getirmekle görevlendirilenlere yapılacak ödemeler, bankalar aracılığıyla yapılması zorunluluğundan istisnadır.” hükmü gereğince istisna tutulan işyerleri ve tesislerde faaliyet gösteren işletmelere yapılacak personel gideri desteği ödemelerinde banka / PTTBank aracılığıyla ödeme şartı aranmaz.

KOSGEB dışından yapılacak geçici görevlendirmeler

MADDE 29 - (1) Destek programlarına ilişkin süreçlerde KOSGEB personeli dışından görevlendirme yapılmasına ilişkin iş ve işlemler KOSGEB Dışından Yapılacak Geçici Görevlendirmelere İlişkin Usul ve Esaslar kapsamında yürütülür.

(2) Kurul sekretaryasını yürüten birim tarafından, her 1 günlük kurul toplantısı için 1 günlük hizmet bedeli kurulda görev alan öğretim elemanının banka hesabına ödenir. İkinci aşamaya geçen proje sayısının az olması veya diğer hususlar dikkate alınarak gerekli görüldüğünde, Başkanlık Makamı Oluru alınmak kaydıyla kurulda görev alan öğretim elemanına toplantı günleri ödemesine ilave olarak birinci aşamadaki değerlendirme görevi için de 1 günlük hizmet bedeli ödemesi yapılabilir.

(3) İtiraz sürecinde hakem olarak görev alan ve yükseköğretim kurulları tarafından görevlendirilen öğretim elemanlarına, her proje için 1 günlük hizmet bedelinin dörtte biri ödenir. İtiraz sürecinde puanı dikkate alınan ve itiraz sonrası kurul kararı oluşturmasında görev alan iki üyeden öğretim elemanı olanlara, oluşturulan karar sayısına bakılmaksızın toplam 1 günlük hizmet bedelinin dörtte biri kurul sekretaryasından sorumlu KOSGEB Birimi tarafından ayrıca ödenir.

(4) Açık Kaynak Kodlu Yazılım Tespit Raporu ve Açık Kaynak Kodlu Yazılım Değerlendirme Raporunu hazırlayan öğretim elemanlarına, 1 günlük hizmet bedeli uygulama birimi tarafından ödenir. Her iki raporu hazırlayan aynı öğretim görevlisi ise, ödeme Açık Kaynak Kodlu Yazılım Değerlendirme Raporuna istinaden 1 günlük hizmet bedeli için yapılır.

(5) Bağımsız değerlendiriciler, KOSGEB dışından görevlendirilen hakemlerden ve rapor düzenleyenlerden KBS üzerinden Gizlilik ve Tarafsızlık Taahhütnamesi alınır.

Programın izlenmesi ve değerlendirilmesi

MADDE 30 – (1) Programın izlenmesi ve değerlendirmesine ilişkin iş ve işlemler Destek Programı İzleme ve Değerlendirme Yönergesi kapsamında yürütülür.

Uygunuzluk

MADDE 31 - (1) Bu Uygulama Esasları kapsamında ortaya çıkan uygunuzluklarda, KOSGEB Uygunuzluk Yönergesine göre işlem yapılır.

Uygulama Esaslarının Ekleri

MADDE 32 - (1) İşbu Uygulama Esaslarında yer alan formlar, raporlar ve taahhütnameler bu Uygulama Esaslarının ekidir.

2017/01 Proje teklif çağrısı kapsamındaki projesi sonlandırılan / başarısız tamamlanan işletmeler

Geçici Madde 1 - (1) KOBİGEL Programı 2017/01 çağrısı kapsamındaki projesi sonlandırılan / başarısız tamamlanan veya bu gündem ile yeni görüşülecek işletmelerin durumu 2018 Ağustos ayındaki ani döviz kuru artışının etkisi çerçevesinde kurul tarafından değerlendirilerek 20. maddede belirtilen “2 yıl yeni proje başvurusunda bulunulamaması” yaptırımının bu işletmeler için uygulanıp uygulanmayacağına karar verilecektir. Karar, bu hususa münhasır olarak Başkanlık tarafından oluşturulacak tutanağa, ilgili kurul toplantısında bu hususta değerlendirilen tüm projelerin toplu listesi ile işlenecek, ayrıca Kurul Karar Formu düzenlenmeyecektir.

Geçici Madde 2- (1) 30/10/2019 tarih ve E.10397 sayılı Başkanlık Makamı Oluru gereğince 25/12/2019 tarihinde yürürlüğe alınan uygulama esasları, yürürlüğe alındığı tarihten sonra ilan edilen Proje Teklif Çağrılarında itibaren geçerlidir.

Geçici Madde 3- (1) Proje başvurusu aşamasında erken ödemeye ilişkin talebini belirtmeyen işletmeler; şartları sağlamaları durumunda KOSGEB Destek Programları Erken Ödeme Usul ve Esaslarının eki olan Erken Ödeme Talep Formu ile KBS üzerinden erken ödeme talep edebilir.³¹

Geçici Madde 4- (1) 2020 yılı ve öncesinde yayımlanan Proje Teklif Çağruları kapsamındaki projeler için işletmelere tebliğ edilecek yazılar, henüz e-tebligat adresi olmayan işletmelerin KBS’de kayıtlı adreslerine gönderilir.³²

Yürürlük

MADDE 33- (1) Bu Uygulama Esasları Başkanlık onayını müteakip 08.03.2016 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 34- (1) Bu Uygulama Esaslarını KOSGEB Başkanı yürütür.

EKLER:

1.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Kurul Değerlendirme Kriterleri Tablosu	TAB.09.00.01
2.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Proje Başvuru Formu	FRM.09.00.01
3.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Proje Kontrol Tablosu	FRM.09.00.02
4.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Gizlilik ve Tarafsızlık Taahhütnamesi	FRM.09.00.03
5.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Kurul Değerlendirme Formu	FRM.09.00.04
6.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Kurul Karar Formu	FRM.09.00.05
7.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Taahhütnamesi	FRM.09.00.06
8.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Destek Ödeme Oluru	FRM.09.00.10

9.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Proje Sonuç Raporu	FRM.09.00.11
10.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Proje Revizyon Talep Formu	FRM.09.00.12
11.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Kurul Bilgilendirme Formu	FRM.09.00.13
12.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Proje Sonrası İzleme Raporu Formu	FRM.09.00.14
13.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı İtiraz Formu	FRM.09.00.15
14.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Dönemsel İzleme Formu	FRM.09.00.16
15.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Hizmet Alımları Gerçekleşme Raporu	FRM.09.00.17
16.	KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı Destek Ödeme Talep Formu	FRM.09.00.18
17.	Açık Kaynak Kodlu Yazılım Tespit Raporu	FRM.09.00.19
18.	Açık Kaynak Kodlu Yazılım Değerlendirme Raporu	FRM.09.00.20

¹ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile bent eklenmiş, takip eden bent numaraları yeniden düzenlenmiştir.

² 25/05/2021 tarih ve 3663 sayılı OLUR ile hakem olabilecek kişiler arasında “Süreç Danışmanı” ibaresi eklenmiştir. Değişiklik ayrıca “İtiraz” hususlarının düzenlendiği 15 inci maddede de yansıtılmıştır.

³ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi: (ğ) Hakem: Kurul aşamasında reddedilen projeye ilişkin itirazın değerlendirmeye alınmasından sonra projeye tekrar puan veren bağımsız değerlendirici veya müdür ya da başkanlık müşaviri ve üstü unvanındaki KOSGEB personelini,

⁴ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile fıkranın sonuna “Bütçe tutarına, internet adresinde yayınlanan nüshada yer verilmeyebilir.” ibaresi eklenmiştir.

⁵ .../.../2020 tarih ve ... sayılı OLUR ile bu madde ve “Destek Ödemeleri” maddesinde banka ibarelerine “/PTTBank” ibaresi eklenmiş, “banka dekontu” ibareleri “dekont” olarak değiştirilmiştir.

⁶ sayılı OLUR ile değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi: “(6) Proje Başvuru Formunda işletme tarafından talep edilmiş ve kurul tarafından uygun bulunmuş olmak kaydıyla, ilgili çağrı kapsamında proje başvuru formu hazırlama konusunda alınan danışmanlık hizmeti için destek verilir. Proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı giderinde, faaliyet icra tarihinin ve fatura tarihinin proje süresi içinde olması şartı dikkate alınmaz. Proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı için KOSGEB tarafından ödenecek desteğin üst limiti proje teklif çağrısında belirtilir. Bir öğretim elemanı veya KOBİ danışmanı aynı teklif çağrısı kapsamında 5’ten fazla proje başvuru formu hazırlama danışmanlığı yapamaz, yaptığıın tespiti halinde destek ödemesi yapılmaz.”

⁷ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiş, takip eden fıkra numaraları yeniden düzenlenmiştir.

⁸ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiş, takip eden fıkra numaraları yeniden düzenlenmiştir.

⁹ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile bendin sonuna “veya Türk Standartları Enstitüsü – TSE onaylı laboratuvar / test kuruluşu” ibaresi eklenmiştir.

¹⁰ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiş, takip eden fıkra numaraları yeniden düzenlenmiştir.

¹¹ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiştir.

¹² 06/04/2021 tarih ve 2612 sayılı OLUR ile bendin sonuna “Katsayılar proje teklif çağrısı özelinde farklılaştırılabilir.” cümlesi eklenmiştir.

¹³ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi: (2) Projelerin değerlendirilmesi iki aşamalı olarak yapılır. İlk aşama KBS üzerinden elektronik ortamda, ikinci aşama ise toplantı usulü ile gerçekleştirilir.

¹⁴ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile fıkranın birinci cümlesindeki değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi birinci cümle: (5)-birinci cümle: İkinci aşamaya geçen projeler için, başvuru sahibi kurula davet edilebilir.

¹⁵ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi: (10) Desteklenecek projeler için Kurul Karar Formu düzenlenir ve kurul üyelerine imzalatılır. Kurul Karar Formları ve Kurul Değerlendirme Formu evrak kaydına alınır. Kurul kararları, işletmeye bildirilmek üzere kurul sekreteryasından sorumlu uygulama birimi tarafından ilgili uygulama birimine iletilir veya kurumsal evrak kayıt programından ilgili uygulama birimine yönlendirilir.

¹⁶ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiştir.

¹⁷ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile kurul üyesi olabilecek KOSGEB personelleri arasından “KOSGEB Başkanı” ve “Başkan Yardımcısı” ibareleri çıkarılmıştır.

¹⁸ 25/05/2021 tarih ve 3663 sayılı OLUR ile kurul üyesi olabilecek KOSGEB personelleri arasına “Süreç Danışmanı” ibaresi eklenmiştir.

¹⁹ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile “Başkan Müşaviri” ve “Başkanlık Müşaviri” ibareleri silinmiştir.

²⁰ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile maddedeki fıkralara; kurulların “fiziki veya elektronik ortamda” toplanabileceğine ilişkin ibareler eklenmiştir.

²¹ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiş, takip eden fıkra numaraları yeniden düzenlenmiştir. 17. maddedeki “revizyon kuruluna başvuru sahibinin davet edilebilmesi”ne ilişkin hüküm bu değişiklik ile ikame edildiğinden, zikredilen maddedeki ibare silinmiştir.

²² 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiştir.

²³ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiştir.

²⁴ 22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkranın birinci cümlesindeki değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi birinci cümle: (1)-birinci cümle:) Proje başvuru aşamasında işletmenin talep etmesi halinde, teminat karşılığında erken ödeme yapılabilir.

²⁵ 21/07/2020 tarih ve 6649 sayılı OLUR ile değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi: (1) Proje başvuru aşamasında işletmenin talep etmesi halinde, teminat karşılığında erken ödeme yapılabilir. Erken ödeme tutarı, projenin kabul edildiği ilk kurul kararında belirtilen

personel gideri hariç desteklemeye esas tutarın %30'unu geçemez. Ödenecek tutar, proje teklif çağrısındaki toplam destek üst limitinden fazla olamaz. Erken ödeme, erken ödemeye ilişkin teminat ve mahsup işlemlerine dair hususlar, KOSGEB Destek Programları Erken Ödeme Usul ve Esaslarında belirlenir.

²⁶ **06/04/2021 tarih ve 2612 sayılı OLUR ile 45 gün olan süre 30 gün olarak düzenlenmiştir.**

²⁷ **22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkranın ikinci cümlesindeki değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi ikinci cümle:**

(1)-ikinci cümle:) Projenin tamamlanması halinde yeni bir proje sunulabilir.

²⁸ **22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiş, takip eden fıkra numaraları yeniden düzenlenmiştir.**

²⁹ **22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkranın birinci cümlesindeki değişiklik kabul edilmiştir. Değişiklik öncesi: (6) Vergi, sosyal güvenlik primi v.b. yasal yükümlülükler hariç olmak üzere aynı gider gerçekleşmesi için farklı kurum/kuruluşlardan destek alınamaz. Farklı kurum/kuruluşların vergi, sosyal güvenlik primi v.b. yasal yükümlülüklerle ilgili destek ve teşviklerinden yararlanılması, KOSGEB destekleri bakımından aynı gider gerçekleşmesi sayılmaz.**

³⁰ **22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile fıkra eklenmiş, takip eden fıkra numaraları yeniden düzenlenmiştir.**

³¹ **22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile geçici madde eklenmiştir.**

³² **22/12/2020 tarih ve 11811 sayılı OLUR ile geçici madde eklenmiştir.**